

1

years

Moral Project

คู่มือโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

โครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

“เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง”

ในหัวข้อประจำปี

“ลดเลิกพฤติกรรมเสี่ยง สร้างงานจิตอาสา

พาครอบครัวอบอุ่น หนุนชุมชนเข้มแข็ง”

www.moralproject.net

facebook.com/moralprojectpage

คำพอสอน

กระบวนทัศน์พระราชทาน “เรียนความรู้ ทำการงาน และทำความดี”

“เด็ก ๆ นอกจากจะต้องเรียนความรู้แล้วยังต้องหัดทำการงานและทำความดีด้วย เพราะการทำงานจะช่วยให้มีความสามารถ มีความขยันอดทนพึ่งตนเองได้ และการทำดีนั้นจะช่วยให้มีความสุขความเจริญ ทั้งป้องกันตนไว้ไม่ให้ตกต่ำ”

พระบรมราโชวาท พระราชทานเพื่อเชิญลงพิมพ์ในหนังสือวันเด็ก
ประจำปี ๒๕๓๐

พระมหาพงศ์นรินทร์ ฐิตวโร

ประธานโครงการประกวดโครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ประธานกลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ

คู่มือโครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ พุทธชนันต์เฉลิมราช /

กรุงเทพฯ : กคพ., ๒๕๕๙

๒๘ หน้า

ISBN xxx-xxx-xxxx-xx-x

๑. โครงงาน ๒. คุณธรรมจริยธรรม ๓. เฉลิมพระเกียรติ ๔. พุทธชนันต์

คู่มือโครงงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง”

พิมพ์ครั้งที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๕๙ (E-Book Version)

สิ่งพิมพ์อันดับที่ ๑/๒๕๕๙

จำนวน xxx เล่ม (ให้ดาวน์โหลดทางอินเทอร์เน็ตได้ไม่จำกัด)

ผู้จัดพิมพ์เผยแพร่ กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.)

มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ

๙/๙ หมู่ ๕ ซอย ๓๓ ถ. พระราม ๒ แขวงท่าข้าม

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทร. ๐๒-๘๔๐-๒๕๐๑-๔ โทรสาร. ๐๒-๘๗๐-๗๕๑๔

เว็บไซต์ www.moralproject.net, www.facebook.com/moralprojectpage

อีเมล moralproject@gmail.com

(ปกหน้าด้านใน)

สารบัญ

	หน้า
โครงการคุณธรรม	๑
โครงการคุณธรรมคืออะไร?	๑
การเรียนรู้ที่ไม่จำกัด EDUCATION FOR ALL	๑
องค์กรแห่งความดี ที่ไร้ขีดจำกัด	๑
การทำดีเชิงรุกพร้อมกับการเรียนรู้ชีวิตอย่างเป็นวิทยาศาสตร์	๒
แก่นการเรียนรู้คือ “ร่วมกัน ทำดี อย่างมีปัญญา”	๓
แบบจำลองระบบการศึกษา ๑-๒-๓-๔	๔
๖ ขั้นตอนในการทำโครงการคุณธรรม	๗
ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนัก-แรงบันดาลใจ ในการเลือกประเด็นปัญหา มาคิดริเริ่มเป็นหัวข้อโครงการคุณธรรม ที่ชัดเจน	๗
ขั้นตอนที่ ๒ การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง	๘
ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำร่างโครงการ	๑๐
ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการโครงการ	๑๑
ขั้นตอนที่ ๕ การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน	๑๒
ขั้นตอนที่ ๖ การนำเสนอโครงการ	๑๓
หลักเกณฑ์การพิจารณา	๑๔
การประเมินร่างโครงการ	๑๗
การประเมินโครงการ	๑๘
ภาคผนวก ก. โครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ พุทธชยันตีเฉลิมราช	๑๙
โครงการสื่อคุณธรรม, โครงการวิทยุ-คุณธรรม, โครงการธุรกิจคุณธรรม	๑๙
โครงการการเมืองคุณธรรม, ศูนย์การเรียนรู้โครงการคุณธรรมฯ	๒๐
ภาพรวมการประกวดโครงการคุณธรรมระดับภูมิภาคและระดับประเทศ	๒๑
ไบสมัคร เข้ารับการประเมินศูนย์การเรียนรู้โครงการคุณธรรมฯ รอบที่ ๑	๒๒
ภาคผนวก ข. รายงานโครงการและสื่อนำเสนอโครงการ	๒๓
ตัวอย่าง สรุปย่อโครงการใน ๑ หน้ากระดาษ	๒๕
ตัวอย่าง ผังสรุปมโนทัศน์ฯ แบบตารางวิเคราะห์คำถาม ๕ ข้อ	๒๖
ภาคผนวก ค. ปฏิทินงานโครงการฯ ปีการศึกษา ๒๕๕๙	๒๗
ภาคผนวก ง. ตัวอย่างใบงาน ตอบคำถาม ๕ ข้อ และสรุปผังมโนทัศน์ฯ	๒๘
ตัวอย่างใบงาน ร่างโครงการคุณธรรม ขั้นต้น	๓๐
ภาคผนวก จ. ตัวอย่าง ปฏิทินงาน ภายในโรงเรียน	๓๒
ภาคผนวก ฉ. โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชน”	๓๓
ที่ปรึกษาและคณะกรรมการกลาง โครงการ	๓๘

โครงการคุณธรรม (Moral Project)

โครงการคุณธรรมคืออะไร?

โครงการคุณธรรม หรือโครงการความดี เป็นนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการทำความดีมีคุณธรรมแบบเชิงรุก โดยให้ผู้เรียนที่เป็นเด็กและเยาวชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของกิจกรรมการเรียนรู้นี้เอง ผ่านเทคนิควิธีการเรียนรู้แบบโครงการ (Project Approach) โดยประเด็นที่เลือกทำโครงการนั้นเกิดขึ้นมาจากความสนใจและความคิดริเริ่มของผู้เรียนเอง เน้นการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มที่ลงมือปฏิบัติงานจริง ด้วยความพากเพียรพยายามอย่างจดจ่อต่อเนื่องในช่วงระยะเวลาที่ยาวนานพอสมควร (ต้องทำงานจริงไม่น้อยกว่า ๒ เดือน) ในลักษณะวิจัยปฏิบัติการ (action research) นำไปสู่การแก้ไขปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม และส่งเสริมการบำเพาะความดีมีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรมและเป็นระบบ รวมทั้งการขยายความมีส่วนร่วมไปสู่บุคคลต่างๆ ในสถานศึกษาและชุมชนของตนเองหรือชุมชนอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

การเรียนรู้ที่ไม่จำกัด EDUCATION FOR ALL

ในเมื่อโครงการคุณธรรมเป็นกระบวนการพัฒนาคุณธรรมและความดี โครงการคุณธรรมนี้ จึงมีลักษณะที่เปิดกว้างสำหรับทุกคน โดยไม่มีข้อจำกัดว่าเรียนสายวิทย์หรือสายศิลป์ มีอุปกรณ์เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือเปล่า? เป็นนักเรียนประถมหรือมัธยม เพราะคุณธรรมและความดีงามนั้น เป็นเรื่องที่มีคุณค่าที่ควรเข้าถึงของคนทุกคนนั่นเอง

ไม่จำกัดจำนวนคน เพศ วัย สถานะ ระดับช่วงชั้นหรือสายวิชาที่เรียน แต่สนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วมให้ได้มากที่สุด แม้ว่าจะมีผู้รับผิดชอบโครงการเป็นกลุ่มเริ่มต้น ๘-๑๐ คนก็ตาม แต่โครงการก็กำหนดเงื่อนไขให้ผู้รับผิดชอบนี้ ต้องคิดวางแผนและดำเนินงานเพื่อขยายหาแนวร่วมต่อไปในรูปของเครือข่ายแกนนำ สมาชิกร หรือกลุ่มเป้าหมาย และต้องสร้างความมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนให้มากที่สุด ทั้งครอบครัว(บ้าน) ศาสนา(วัด) และสถานศึกษา(โรงเรียน) โครงการคุณธรรมไม่มีกติกาคอบคุมจำนวนคนที่มาช่วยทำโครงการ หากใครอยากมาช่วย อยากเข้ามาร่วมทำงาน ก็เข้ามาช่วยเลย โครงการนี้ยังมีคนมาช่วยร่วมมือด้วยมากเท่าไร โครงการนั้นก็ยิ่งประสบความสำเร็จ เพราะเท่ากับว่ามีคนมาร่วมทำความดีเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

องค์รวมแห่งความดี ที่ไร้ขีดจำกัด

ไม่แยกเรื่อง ไม่แยกส่วน แต่ทุกเรื่องสาระสามารถบูรณาการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นวิชาการด้านใดหรือปัญหาของใคร นำองค์ความรู้ทุกด้าน ทุกวิชา ทุกสาระการเรียนรู้ และทุกทักษะที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นศิลปะ-ดนตรี-กีฬา สามารถนำมาปรับบูรณาการใช้ในการทำความดี ทำการงาน และการสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการได้ทั้งสิ้น

ไม่ติดขัดทั้งงบประมาณ เพราะการทำโครงการด้านความดีหรือคุณธรรมนี้ไม่ต้องลงทุนด้วยเม็ดเงินมาก บางโครงการลงทุนเพียงแรงงานจากสองมือที่คอยเก็บขยะ และเมื่อแยกขยะขายก็ได้ทุนมาเพิ่มอีก บางโครงการใช้สองมือน้อยๆ บิบนวดให้พ่อแม่ปู่ย่าตายายในชุมชน บางโครงการมาจากพฤติกรรมช่วยกันประหยัดน้ำประหยัดไฟ บางโครงการมาจากการยิ้มไหว้ทักทาย ตัวอย่างของ

โครงการในลักษณะเช่นนี้มีอยู่มากมายที่ลงทุนน้อยแต่ได้ผลและมีคุณค่ามาก แต่อย่างไรก็ตาม ก็ต้องมีการลงทุนเม็ดเงินในเรื่องคุณธรรมบ้าง ไม่ใช่ปากบอกว่าเรื่องคุณธรรมความดีสำคัญแต่พฤติกรรมไม่แสดงออกว่าให้ความสำคัญเลย โครงการคุณธรรมที่ผ่านการพัฒนาโครงร่างมาดีแล้ว จึงสมควรที่จะได้รับคัดเลือกให้รับทุนสนับสนุนเบื้องต้นจาก สพฐ. และหน่วยงานต้นสังกัด หรือหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ตั้งแต่ต้นทางของการทำงาน และเชื่อว่าการลงทุนทางด้านคุณธรรมความดีนี้จะเหนียวแน่นและดึงดูดให้ทุกภาคส่วนในโรงเรียนชุมชนมาร่วมกันลงทุนในเรื่องความดีนี้เพิ่มขึ้นอีกหลายเท่าตัว ซึ่งก็พบว่าเป็นจริง เพราะหากว่าเงินทุนที่ได้รับไม่พอกกลุ่มทำงานก็มีวิธีการหาทางออก ด้วยการขอความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ ด้วยตัวเองได้อีกอย่างน่าอัศจรรย์ เพราะความดีย่อมเหนียวแน่นความดีมาหากัน เช่นได้รับการบริจาคและความช่วยเหลือจากผู้ที่ศรัทธาและนิยมชมชื่นในการทำความดีของกลุ่มเยาวชน เรียกว่าบุญต่อบุญนั่นเอง

ดังนั้นโครงการคุณธรรม จึงเป็น **WIN-WIN SITUATION** กล่าวคือ ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและทุกฝ่ายก็ได้รับประโยชน์สุขร่วมกันทั้งหมด กล่าวคือ ปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชนได้รับการพิจารณาและแก้ไข เด็กและเยาวชนได้รับการปลูกฝังบ่มเพาะซึมซับและเรียนรู้คุณธรรมความดีงามต่างๆ ด้วยความรู้สึกเป็นเจ้าของ เด็กและเยาวชนได้ฝึกฝนและพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา คิดเชิงระบบ คิดประเมินค่า ฯลฯ ผ่านการทำโครงการอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ เด็กและเยาวชนได้รับการฝึกทักษะการทำงานจริง การทำงานเป็นระบบ ความรับผิดชอบต่องาน และได้รับการฝึกทักษะทางสังคม ผ่านกระบวนการทำงานเป็นกลุ่มใหญ่ในระยะเวลายาวนานพอสมควร และเมื่อโครงการนั้นๆ ได้มีการขยายผลไปถึงการแก้ปัญหาในครอบครัว วัด ชุมชน พ่อแม่ผู้ปกครอง พระสงฆ์ และคนในชุมชนก็จะได้รับอานิสงส์แห่งประโยชน์สุขนั้นด้วย ผู้บริหารและคณะครูอาจารย์ก็จะเบาใจสบายใจไม่ต้องกังวลเครียดกับปัญหาที่สั่งสมไว้มากมายโดยไม่มีการแก้ไข แต่ปัญหาเหล่านั้นกลับแปรเปลี่ยนเป็นผลงานที่มีความโดดเด่นและน่าชื่นชมแทน นอกจากนี้ ผู้บริหาร ครูอาจารย์ และศึกษานิเทศก์ ยังสามารถนำข้อมูลและผลจากการทำโครงการคุณธรรมมาทำการวิจัยให้เป็นผลงานที่มีคุณค่า ได้อย่างมีคุณภาพและเกิดประโยชน์แท้จริงได้อีกด้วย

โครงการคุณธรรม

การทำดีเชิงรุกพร้อมกับการเรียนรู้ชีวิตอย่างเป็นวิทยาศาสตร์

โครงการคุณธรรมนี้ถูกออกแบบมาเพื่อให้ตอบโจทย์ คำทำนายที่ว่าเด็กไทยไม่ใฝ่ดี ใฝ่ต่ำทำชั่วมีว่เพศเสพยา ละอายการทำดี ทำงานเป็นที่ไม่เป็นที่ คิดวิเคราะห์ไม่ได้ โดยการสร้างเงื่อนไขให้เขาใช้ปัญหาจริงที่ต้องเผชิญอยู่ทุกวัน ไม่ว่าจะในโรงเรียนหรือในครอบครัวในชุมชน นำมาตรวจสอบวิเคราะห์ วางแผน แสวงหาแนวทางแก้ไขร่วมกัน ซึ่งไม่เพียงเข้าใจปัญหานั้นเท่านั้น นี่ยังเป็นโอกาสให้เด็กๆ ได้เชื่อมโยงสู่ตนเอง เพราะคุณสมบัติของโครงการคุณธรรมนั้น พิเศษตรงที่เป็นเรื่องในชีวิตจริง เป็นประเด็นปัญหาจริงๆ ในชีวิต ซึ่งทุกคนมีส่วนร่วม เกี่ยวข้อง สัมพันธ์อยู่ด้วยกันนั่นเอง แต่อาจไม่รู้ตัวก็ได้ ดังนั้น ด้วยกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ จึงพบทางออกของปัญหาด้วยปัญญา โครงการคุณธรรมจึงเป็นกระบวนการที่นำพาให้เด็กไทยสามารถทำโครงการจริงในชีวิตด้วยวิธีคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์นั่นเอง

โครงการคุณธรรมนั้น เน้นการนำปัญหาในชีวิตจริงมาเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ อันจะเป็น การเรียนรู้และพัฒนาทักษะชีวิตด้วยวิธีคิดอย่างเป็นวิทยาศาสตร์ หรือ ด้วยกระบวนการทางปัญญา อันพอจะสรุปได้เป็นลำดับขั้นดังนี้

๑) ระดมความคิด เลือกรูปปัญหาที่สนใจ ตั้งสมมติฐาน สังเกตสำรวจสภาพปัญหา สัมภาษณ์ ภาสาเหตุ ค้นคว้า วิเคราะห์ เชื่อมโยง “ปัญหา-สาเหตุ” ได้ชัดเจน เห็นความเชื่อมโยงเป็นเหตุเป็น ปัจจัยเกี่ยวเนื่องกันได้อย่างตลอดสาย (จาก “ภายนอก” สู่ “ภายใน” ชีวิตจิตใจของตนเอง)

๒) สังเคราะห์คาดการณ์และระบุ “เป้าหมาย” ของการแก้ปัญหาให้ชัด ทั้งเป้าหมายในตัวคน (พฤติกรรม จิตใจ ปัญญา ที่คาดหวัง) เป้าหมายนอกตัวคน (สิ่งแวดล้อม-กายภาพ) เป้าหมายเชิง ปริมาณ เป้าหมายเชิงคุณภาพ เป้าหมายระยะสั้น ระยะกลาง ระยะยาว

และเมื่อรู้จุดหมายปลายทางชัด การกำหนดทิศทางและการเดินทางก็จะชัดไปด้วย

๓) คิดสังเคราะห์และวางแผน “ทางแก้” หรือวิธีการทดลองอย่างมีหลักเกณฑ์ ที่แก้ปัญหาได้ ตรงจุด (คือแก้ที่สาเหตุ) และถึงพร้อมที่จะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

๔) ลงมือทำ พร้อมกับเรียนรู้ แสวงหา ผักผ่อน “คุณธรรมจากภายในตน” ไปสู่ “การแก้ปัญหา ภายนอก” ทั้งการเรียนรู้ส่วนบุคคลจำเพาะตน และเรียนรู้ร่วมกันผ่านกระบวนการกลุ่ม

๕) ลงมือปฏิบัติการอย่างเป็นระบบ มีการติดตามและเก็บบันทึกข้อมูล ทำตามแผนงาน อย่างยืดหยุ่น มุ่งมั่นทุ่มเทแต่ไม่ยึดติดมากเกินไป เรียนรู้อย่างตื่นตัวเท่าทันพร้อมปรับเปลี่ยนให้ เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแม้มีข้อจำกัดมากมาย

๖) ประมวลผล-สรุปผล ประเมินผลการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ การ ประเมินตนเอง การย้อนพิจารณาเพื่อปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง และการต่อยอดขยายผล

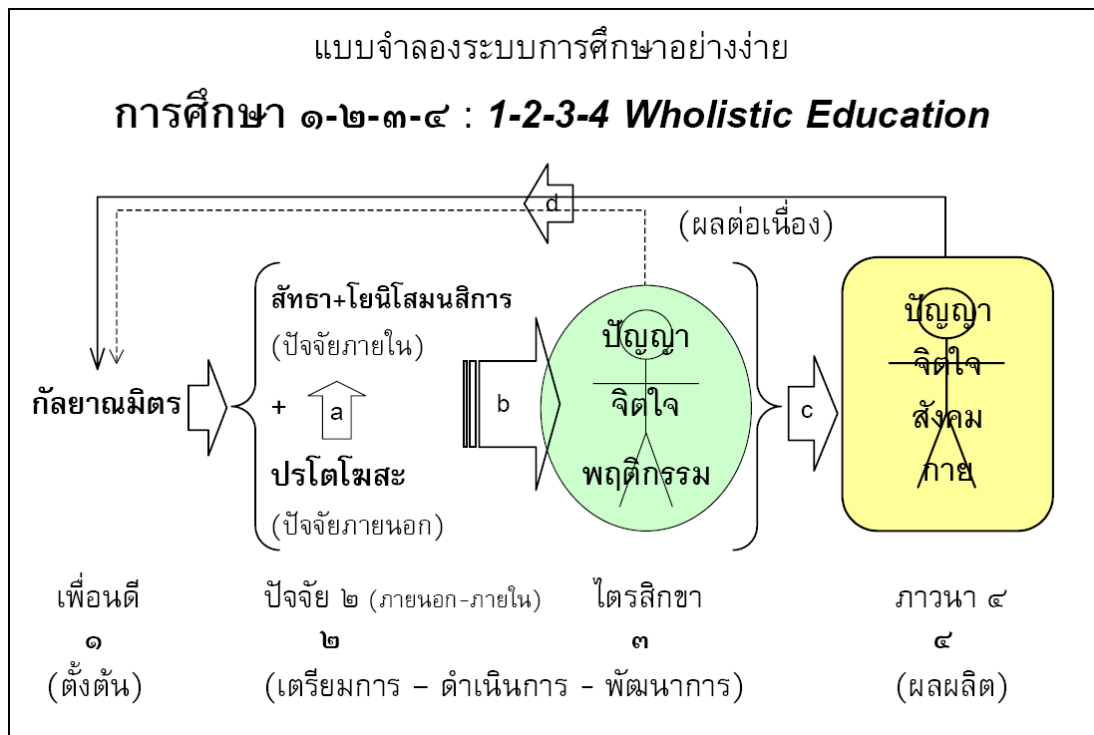
๗) นำเสนอ สื่อสาร ข้อมูลเรื่องราวการทำโครงการผลของการทำงานสู่สาธารณะ อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อเป็นการแพร่ขยายความดี-สื่อสารความดี บอกต่อองค์ความรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆ เผยแพร่วิธีการในการทำความดี อันจะเป็นการเสริมสร้างค่านิยมการทำความดี สร้างแรงบันดาลใจใน การทำความดีให้กับผู้อื่นต่อไป และเป็นการสืบต่อความดีต่อไปได้ไม่สิ้นสุด

แก่นการเรียนรู้คือ “ร่วมกัน ทำดี อย่างมีปัญญา”

กระบวนการเรียนรู้ที่ดีและสมบูรณ์ของโครงการคุณธรรมนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการสร้าง ความเป็นกัลยาณมิตรต่อกันก่อน อันเป็นปัจจัยต้นเริ่มที่สำคัญที่สุด จึงต้องออกแบบและจัดวาง เงื่อนไขให้เกิดการรวมกลุ่มกันของผู้รับผิดชอบโครงการจำนวน ๘-๑๐ คน และที่ปรึกษาอีก ๓ คน โดย มีองค์ประกอบโครงสร้างและความสัมพันธ์ในกลุ่ม ให้สามารถดึงด้านบวกของแต่ละคนออกมาหากัน ให้ได้มากที่สุด ซึ่งก็จะทำให้เกิดการใฝ่ดีคิดดีและทำดีร่วมกันออกมาได้อย่างเต็มที่เต็มตามศักยภาพ ของแต่ละคน เกิดการซึมซับความดี พร้อมๆ กับการเรียนรู้หรือมีกระบวนการทางปัญญาเกิดขึ้น ตลอดสาย ตั้งแต่เริ่มต้นระดมความคิด การสังเกตสำรวจสภาพปัญหา ปัญญาตระหนักรู้ในสถานการณ์ หรือสภาพปัญหาและสืบสาวถึงสาเหตุ ปัญญาค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพิ่มเติม การ รวบรวมประมวลข้อมูล ปัญญาคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ ปัญญาคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การทำความคิดให้ ชัดและเป็นระบบ การคิดวางแผนงาน การร่างโครงการ ปัญญาการปรับประยุกต์จากนามธรรมให้เป็น รูปธรรม ปัญญาการติดตามดำเนินงานปรับปรุงงาน ปัญญาการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ปัญญาการ

ประเมินผลสรุปผล และปัญญาการนำเสนอ ตลอดจนสติปัญญาที่จะเท่าทันและสามารถวางใจต่อโลกธรรมทั้ง ๘ ที่มาถูกต้องสัมผัสใจได้อย่างฉลาดและเป็นกุศลได้ในที่สุด

กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นภายใต้โครงการคุณธรรมฯนี้ เป็นกระบวนการที่พัฒนาและปรับปรุงยุคถัดมาจากกระบวนการเรียนรู้วิถีพุทธ ซึ่งใช้แบบจำลองของวงรอบ ๑-๒-๓-๔ ที่หมุนเวียนรอบพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง อันประกอบด้วย (๑) กระบวนการกัลยาณมิตร, (๒) การเปิดการเรียนรู้ภายใน (ปรโตโฆสะ สู่ สัทธาและโยนิโสมนสิการ), (๓) กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม (ตามหลักไตรสิกขา-ภาวนา๔) และ (๔) กระบวนการพัฒนาแบบเวียนรอบต่อเนื่อง จึงทำให้กระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาคุณธรรมของผู้เรียนเกิดขึ้นควบคู่กันไป ดังแผนผังของแบบจำลอง ด้านล่างนี้

แบบจำลองการศึกษา ๑-๒-๓-๔ นี้อาจเรียกชื่อเป็นธรรมอีกหมวดหนึ่งได้ว่า “กระบวนการ ๓ ป ต่อเนื่อง”

ลูกศร A : ปริยัติ, ลูกศร B : ปฏิบัติ, ลูกศร C : ปฏิเวธ, ลูกศร D : ต่อเนื่อง

ที่มา: Phramaha Pongnarin Thitavamsa, “An Analytical Study of Process of Learning in Theravada Buddhism,”

Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University, 2005

(๑) กระบวนการกัลยาณมิตร

ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนต้นเริ่มที่สำคัญที่สุด โดยจัดวางเงื่อนไขให้เกิดการนำพาให้บุคคลต่างๆ ซึ่งมีตั้งแต่กลุ่มเพื่อนใกล้ตัว ครู ผู้บริหาร พระสงฆ์ พ่อแม่ จนถึงองค์กรที่ให้การสนับสนุนมารวมกลุ่มกันโดยตั้งต้นบวกของแต่ละคนแต่ละฝ่ายออกมาหากันให้ได้มากที่สุด ให้แต่ละคนมาสวมบทบาทเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน กัลยาณมิตรนั้นมีความสำคัญอย่างมากที่จะช่วยกระตุ้นเตือน ช่วยสร้างแรงบันดาลใจ ช่วยสร้างศรัทธาในการทำความดี ช่วยสนับสนุนให้โครงการดำเนินไปได้ด้วยดี ขั้นตอนนี้จึงสำคัญมากที่สุดที่จะทำให้เริ่มต้นการเรียนรู้ได้ และดำเนินต่อไปจนถึงปลายทางแห่งความสำเร็จ โดยกัลยาณมิตรจะทำหน้าที่เป็นผู้ชักจูงปัจจัยภายนอกมากระตุ้นตัวเปิดการเรียนรู้ภายใน

(๒) การเปิดการเรียนรู้ภายใน (ปรโตโฆสะ สู่ สัทธาและโยนิโสมนสิการ) (ลูกศร A)

การเปิดการเรียนรู้ภายใน เป็นขั้นตอนที่สำคัญมากอีกขั้นตอนหนึ่ง ที่เสมือนเป็นการออก

สตาร์ทหรือจุดติดเครื่องยนต์แห่งการเรียนรู้ภายในตัวมนุษย์ ซึ่งมีองค์กรเริ่มต้นแห่งการเรียนรู้สำคัญสองประการด้วยกันคือ “สัทธา” (ความสนใจใฝ่รู้, ความเชื่อใจ เชื่อถือ และความเชื่อมั่น) และ “โยนิโสมนสิการ” (พิจารณาอย่างแยบคาย – คิดเป็น – น้อมมาใส่ใจไปสู่กุศลได้)

การเปิดการเรียนรู้ภายใน จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยกลยามิตรเตรียมการและเลือกใช้ปัจจัยภายนอกมากระตุ้นปัจจัยภายในอย่างพอเหมาะพอดีแก่ผู้เรียนและสถานการณ์แวดล้อม ปัจจัยภายนอกดังกล่าวนี้ เรียกว่า “ปรโตโมสะ” ซึ่งมีหลายลักษณะ ตั้งแต่คำสอน คำบอกกล่าว หนังสือ ตำรา สื่อต่างๆ และที่ดีที่สุด คือ “เสียงของครู” เพราะเป็นเสียงที่จะสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในใจ เป็นเสียงที่จะช่วยเตือนจิตสะกิดใจให้นึกคิดหรือตระหนักสำนึก เป็นเสียงที่เป็นกำลังใจให้เกิดการเรียนรู้ภายในตนขึ้น มั่นใจขึ้น จนเข้าใจถึงคุณค่า ถึงประโยชน์ของการทำความดีการสร้างคุณธรรมจริยธรรมขึ้นในตน เมื่อเข้าใจถึงประโยชน์ จึงเกิดฉันทะความพอใจใคร่ที่จะลงมือกระทำด้วยตนเองโดยไม่ลังเล ดังตัวอย่างของ เสียงของครู ในโครงการนี้ที่สำคัญที่สุด คือ พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ชาวไทยทุกคนล้วนมีศรัทธาอย่างเต็มเปี่ยม เมื่อโครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติเลือกมาใช้เป็นเสียงบอกกล่าว (ปรโตโมสะ) ที่ย้ำชัดเจนว่า “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง” จึงเท่ากับเป็นเสียงบอกที่ให้แนวทางว่า ศรัทธาที่เกิดขึ้นนั้นควรนำไปสู่การตอบแทนคุณพระองค์ท่าน ในโอกาสครั้งนี้มิใช่สิ่งใดอื่น แต่เป็นการทำดีถวายพระองค์ท่านนั่นเอง

เมื่อสัทธาคือความสนใจใฝ่รู้เกิดขึ้นก็จะช่วยไปกระตุ้นตัวเปิดการเรียนรู้ภายในอีกอย่างหนึ่ง ก็คือกระบวนการคิดพิจารณาอย่างแยบคาย หรือที่เรียกว่า โยนิโสมนสิการ ให้เริ่มต้นและทำงานไปด้วยกัน เริ่มตั้งแต่เยาวชนสนใจใฝ่รู้และคิดพิจารณาว่าจะทำดีอะไรถวายในหลวง ซึ่งตามเงื่อนไขก็คือการกระทำนั้นควรตอบใจหรือแก้ปัญหาจริงที่ทุกคนหรือส่วนใหญ่กำลังเผชิญอยู่ โดยช่วยกันระดมปัญหาให้ชัดเจน ค้นหาสาเหตุที่มาของปัญหานั้นๆ สืบสาว ปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้อง ทั้งบุคคล สถานการณ์ สถานที่ ฯลฯ เริ่มวิเคราะห์และกำหนดเป้าหมายของการแก้ปัญหา พิจารณาหาหนทางปฏิบัติ เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นจริง ทั้งหมดนี้เป็นวิธีคิดพิจารณาแบบอริยสัจ ๔ นั่นเอง

(๓) กระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ตามหลักไตรสิกขา (ลูกศร B และ C)

กระบวนการไตรสิกขา เป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นองค์รวม ในด้านพฤติกรรม(ศีล) ด้านจิตใจ(สมาธิ) ด้านปัญญา(ปัญญา) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ต้องจัดเตรียมเหตุปัจจัยให้เอื้อต่อการกระทำหรือปฏิบัติงานจริง โครงการนี้จึงเน้นให้มีช่วงระยะเวลาดำเนินงานนาน เพื่อให้เพียงพอต่อการค่อยๆ สะสมการเรียนรู้ สังสมและบ่มเพาะคุณความดีในจิตใจ และการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จากประสบการณ์ที่พบจากการทำโครงการคุณธรรมมาหลายปีนั้น ทำให้พบว่า อย่างน้อยต้องมีเวลาประมาณ ๒ เดือน สำหรับการปฏิบัติงานจริง ๆ (เฉพาะช่วงเวลาทำงานจริง ไม่รวมช่วงทำงานเอกสาร)

ศีล เป็นการเรียนรู้ด้านพฤติกรรมหรือการเรียนรู้ทักษะทางสังคมที่จะทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มร่วมกับผู้อื่นอย่างเอื้ออาทร พร้อมทั้งจะให้กำลังใจและให้อภัยแก่กัน การระมัดระวังคำพูด-การกระทำที่จะไม่เบียดเบียนใคร หากมีการกระทบกระทั่งกันบ้างก็มีศีลกำกับที่จะไม่ให้เกินเลยไปจนกระทบกระทั่งกันให้แตกทำลายความสัมพันธ์ระหว่างกัน การสำรวมระวังทั้งทางคำพูดและการกระทำ การยอมรับสำนึกผิด การให้อภัยกัน ก่อให้เกิดพัฒนาการทางด้านพฤติกรรมไม่ให้เป็นมลภาวะเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ก็จะทำให้การทำงานกลุ่มเกิดขึ้นไปได้ตลอดรอดฝั่ง

สมาธิ เป็นการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ ที่ต้องเผชิญสถานการณ์จริงจากการทำงาน ทำให้ต้องมีความมุ่งมั่นตั้งใจ ความขยันหมั่นเพียรกระทำอย่างต่อเนื่องไม่ทอดทิ้ง มีความอดทน ทั้งต่อภาระงาน และทั้งต่อคนและสถานการณ์ที่เข้ามา นอกจากนี้ยังหมายถึงการเจริญงอกงามของคุณความดีหรือคุณธรรมในจิตใจ อันนำไปสู่ภาวะความสุขสดชื่น แจ่มใสผ่องใสในจิตใจ ตั้งมั่นเป็นสมาธิ

ปัญญา เป็นการเรียนรู้ที่มาจากกระบวนการสังเกต สำรวจ การคิดการพิจารณาไตร่ตรองการตัดสินใจอย่างเป็นเหตุเป็นผลเป็นระบบ นำไปสู่ภาวะที่ออกจากปัญหา นำออกจากทุกข์ นำไปสู่ภาวะที่ดั่งงามเป็นบุญกุศล การเรียนรู้ทางปัญญาเริ่มจากการเรียนความรู้จากหลักธรรม คำสอน ข้อมูล ข้อเท็จจริง การจดจำ การจับประเด็น การแยกแยะ การจัดหมวดหมู่ อันเป็นปัญญาขั้นรู้จำ และพัฒนาขึ้นไปสู่ปัญญาขั้นรู้คิด อันเกิดจากการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์การคิดเชื่อมโยงเหตุปัจจัย การคิดพิจารณาคุณค่าแท้คุณค่าเทียมเป็นต้น และพัฒนาไปสู่ปัญญาขั้นรู้แจ้งที่ทำให้แสวงหาทางออกจากปัญหาได้ ตลอดจนปัญญาที่ก่อเกิดจากการลงมือปฏิบัติเพื่อบรรลุผลของการแก้ไขปัญหาหรือดับทุกข์ได้ (เผด็จศึกกับปัญหา) และปัญญาติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น นำสู่การสั่งสมเป็นประสบการณ์ที่เชี่ยวชาญและปรีชาญาณรู้แจ้งในเรื่องนั้นๆ

(๔) ชั้นการพัฒนาแบบเวียนรอบต่อเนื่อง (ภาวนา๔ สู่ กัลยาณมิตร) (ลูกศร D)

เมื่อผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ใน ๓ ขั้นตอนแรกมาซ้ำแล้วซ้ำอีก เป็นเวลาต่อเนื่องกันใน ช่วงเวลาที่เหมาะสม (กรณีทำโครงการคุณธรรม ต้องทำงานจริงไม่น้อยกว่า ๒ เดือน) ผู้เรียนจะเกิดพัฒนาการในตนเองอย่างเป็นองค์รวมทุกด้าน ทั้ง พัฒนาการทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับร่างกายและกายภาพแวดล้อม (กายภาวนา) พัฒนาการทางสังคม (ศีลภาวนา) พัฒนาการทางจิตใจ (จิตภาวนา) และพัฒนาการทางปัญญา (ปัญญาภาวนา)

การประกวดโครงการ จึงเป็นกุศโลบายหรือบทเรียนครั้งสำคัญที่พวกเขาจะได้เรียนรู้และฝึกการวางใจได้อย่างเหมาะสม ไม่ให้หวั่นไหวไปกับโลกธรรม ๘ ได้อย่างไร รู้จักรักษาใจให้อยู่ในพรหมวิหาร ๔ ได้หรือไม่ และไม่หลงยึดติดอยู่กับการแข่งขันหรือรางวัล แต่กลับเห็นคุณค่าของความรักความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถอนุโมทนา ยินดีในความสำเร็จของโครงการของเพื่อนๆ กลุ่มอื่นได้ นับเป็นการปรับเข้าสู่ทัศนคติและค่านิยมที่ดี ใฝ่ดี ใฝ่สร้างสรรค์ มีพัฒนาการทางพฤติกรรม จิตใจตั้งมั่นในความดีงาม เข้มแข็ง อดทน ขยัน กล้าหาญ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคต่างๆ และมีพัฒนาการทางปัญญาที่ดี มีทักษะกระบวนการคิดที่ดี มีความแยบคายในการชักชวนคนอื่น ๆ เข้ามาช่วยกันแก้ปัญหา เข้าใจความเป็นจริงของชีวิตของโลก เรียกได้ว่า หากมีพัฒนาการทั้ง ๔ ด้านพร้อม (กายภาวนา ศีลภาวนา จิตภาวนา ปัญญาภาวนา) ก็จะเป็นผู้ที่พร้อมที่จะมีบทบาทเป็นกัลยาณมิตรให้กับผู้อื่นได้ต่อไป ซึ่งก็เท่ากับว่าเป็นผู้ขับเคลื่อนวงจรแห่งการเรียนรู้วิถีพุทธนี้ให้หมุนต่อเนื่องสืบไป

ดังเช่น ข้อเท็จจริงที่พบว่าแทบทุกโครงการมักจะสรุปบทเรียนสำคัญว่า การจะไปเปลี่ยนแปลงผู้อื่น ต้องเริ่มจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองก่อน (กายภาวนา และ ศีลภาวนา) และระหว่างที่เขาได้เรียนรู้เพื่อเปลี่ยนแปลงตนเอง ก็ทำให้เขาได้เกิดการเรียนรู้คุณความดีหรือคุณธรรมจากภายใน(จิตภาวนา) ที่ค่อยๆ ซึมซับ และสั่งสมเป็นประสบการณ์เป็นปัญญาญาณหยั่งรู้เชี่ยวชาญในเรื่องที่ตนเองทำนั้น(ปัญญาภาวนา) เขาก็จะพัฒนามาสู่ความเป็นกัลยาณมิตรที่สมบูรณ์ขึ้น อันจะก่อเกิดเป็นวงจรขับเคลื่อนที่ทรงพลังให้เกิดการสืบเนื่องไปสู่อันต่อไป นำพาให้เพื่อนคนอื่น ๆ ได้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาต่อเนื่องขยายวงออกไปได้ไม่สิ้นสุด

๖ ขั้นตอนในการทำโครงการคุณธรรม

ขั้นตอนที่ ๑ การสร้างความตระหนักรู้-แรงบันดาลใจ ในการเลือกประเด็นปัญหา มา คิดริเริ่มเป็นหัวข้อโครงการคุณธรรม ที่ชัดเจน

หลังจากรวมกลุ่มนักเรียนจำนวน ๘-๑๐ คน มาเริ่มต้นทำหน้าที่เป็นผู้รับผิดชอบโครงการคุณธรรมได้แล้ว ขั้นตอนนี้ถือเป็นการเริ่มต้นกระบวนการกลุ่มเรียนรู้ที่สำคัญที่สุด ที่ทุกคนในกลุ่มเกิดการปรึกษาหารือกันจนเกิดความรู้สึกร่วมกันหรือเห็นพ้องต้องกัน ในลักษณะ “ตระหนักรู้” ในสถานการณ์หรือสภาพปัญหา และเกิดเป็น “แรงบันดาลใจ” ที่จะทำสิ่งดีงามอะไรบางอย่างเพื่อจะแก้ไขปัญหาเหล่านั้นๆ ซึ่งอาจจะเกิดจากผู้เรียนเองโดยตรง หรือโดยอ้อมอันเกิดจากการตั้งคำถามหรือชี้ชวนจากครูที่ปรึกษาหรือวิทยากรที่เป็นเงื่อนไขภายนอก มากกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดริเริ่มหรือแรงบันดาลใจขึ้นได้เอง อันจะนำไปสู่การตกผลึกทางความคิดของกลุ่มร่วมกันในการ “เลือกประเด็นปัญหา” ที่ชัดเจนมาริเริ่มเป็นหัวข้อในการทำโครงการคุณธรรมต่อไป (แต่ถ้าหากเป็นการสั่งการโดยครูหรือผู้บริหารโรงเรียนให้นักเรียนทำตามนั้น นักเรียนไม่ได้คิดริเริ่มเองเลือกเอง ก็ไม่อาจถือว่าเป็นการเริ่มต้นทำโครงการคุณธรรมที่ถูกต้อง เป็นเพียงกิจกรรมด้านคุณธรรมของโรงเรียนที่ให้นักเรียนทำตามเท่านั้น ยังไม่เป็นโครงการคุณธรรม)

การสร้างความตระหนักรู้เป็นขั้นตอนที่ยาก เพราะโดยทั่วไปสภาพการณ์ที่เป็นปัญหาต่างๆ นั้นมักจะเกิดขึ้นอยู่แล้ว แต่มักจะถูกละเลยมองข้าม หรือซาชินเคยชินจนมองไม่เห็นปัญหาหรือไม่รู้สึกว่ตนเองมีส่วนเกี่ยวข้องกับปัญหานั้นอย่างไรในทำนอง “เส้นผมบังภูเขา” หรือ “ปลาอยู่ในน้ำมองไม่เห็นน้ำ” จึงต้องอาศัยเหตุปัจจัยภายนอก จากกลยุธนาสมัครที่กระตุ้นปัจจัยภายในใจของผู้เรียนได้ถูกตรงกับจริตนิสัย ในเงื่อนไขสถานการณ์แวดล้อมและจังหวะเวลาที่พอเหมาะพอดี จนเกิดฉันทะร่วมกันที่จะริเริ่มดำเนินการโครงการคุณธรรม

กิจกรรมแนะนำสำหรับครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาอาจวางเงื่อนไขเบื้องต้นจากการให้ผู้เรียนสำรวจและสังเกตสภาพปัญหาต่างๆ จากเพื่อนนักเรียน ปัญหาที่พบเห็นในห้องเรียน โรงเรียน วัด และชุมชน แล้วช่วยกันระดมความคิดต่อปัญหาที่เกิดขึ้นให้ได้มากที่สุด แล้วมาอภิปรายกันในกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มย่อยก็ได้ (อาจทำให้สนุกในลักษณะโต้วาทีหรืออวาทีกก็ได้) เพื่อเลือกประเด็นปัญหาที่มีความสนใจ หรืออยากจะทำปัญหานั้นมากที่สุด เพื่อนำมาตั้งเป็นประเด็นสำหรับทำโครงการ

คำแนะนำเพิ่มเติม (Tip)

ความดี หรือ ประเด็นที่เลือกมาทำโครงการนั้นมีที่มา ๒ ลักษณะด้วยกัน คือ ผู้เรียนเริ่มคิดจาก (๑) ปัญหาที่อยากแก้ หรือจาก (๒) สิ่งดีที่อยากทำ จากประสบการณ์พบว่าผู้เรียนที่เริ่มคิดจากความดีที่อยากทำก่อนนั้นมักยังมองแบบผิวเผิน ความคิดความเข้าใจยังไม่หยั่งรากลึก ความจริงแล้วแม้เป็นความดีที่อยากทำก็ตาม หากย้อนคิดพิจารณาให้ดีก็จะพบว่าสิ่งดีที่อยากทำนั้นต้องช่วยแก้ไขหรือปรับปรุงอะไรให้ดีขึ้นสักอย่างหนึ่งแน่ ครูที่ปรึกษาก็ต้องช่วยกระตุ้นชี้ชวนให้ผู้เรียนได้ย้อนคิดพิจารณากลับไปประเด็นปัญหาให้ได้ เช่น หากเด็กเริ่มต้นด้วยความดีอยากปลูกต้นไม้ขึ้นมาลอยๆ ครูที่ปรึกษาอาจต้องถามให้ย้อนคิดไปว่า ทำไมหรือถึงต้องปลูกต้นไม้? ปลูกที่ไหน? เพราะอะไรจึงต้องปลูกที่นี่? ปลูกต้นไม้มันช่วยแก้ปัญหอะไรหรือ? หรือมันช่วยทำให้อะไรดีขึ้นบ้าง? ถ้า

ผู้เรียนช่วยกันคิดและตอบปัญหาเหล่านี้ได้ ก็จะได้ประเด็นปัญหาที่ชัดเจนสำหรับการนำมาตั้งเป็นประเด็นทำโครงการ

ขั้นตอนที่ ๒ การรวบรวมประมวลข้อมูลและองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง

เมื่อสมาชิกทุกคนในกลุ่มเห็นพ้องกันและตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาหรือหัวเรื่องได้แล้ว และได้รับความเห็นชอบจากที่ปรึกษาแล้ว ก็จะเป็นขั้นตอนของการระดมความคิดวางแผนงานในเมืองต้น โดยเริ่มจากการร่วมกันพิจารณาวิเคราะห์สภาพปัญหาแล้วสืบสาวไปหาสาเหตุและปัจจัยร่วมต่างๆ การวางเป้าหมายและวิธีการแก้ปัญหา แล้วประมวลสิ่งที่วิเคราะห์ได้ทำเป็นผังมโนทัศน์ ในขั้นตอนนี้ จะพบว่ายังมีข้อมูลของสภาพปัญหาและปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่เพียงพอหรือยังมีรายละเอียดที่ไม่ชัดเจน ตัวแปรสนับสนุนและองค์ความรู้ต่างๆ ที่จะนำมาใช้ในการวางแผนแก้ปัญหาที่ยังมีไม่ครบถ้วน หรือยังไม่ชัดเจนเป็นต้น จึงต้องมีการรวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้เพิ่มเติม (ซึ่งอาจจะได้มาจากการสำรวจโดยละเอียดหรือประมาณการโดยคร่าวๆ ก็ได้) จากการพบปะสนทนาขอความร่วมมือจากบุคคลต่างๆ และจากการค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือตำราและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดมาประมวลเพื่อจัดเตรียมสำหรับคิดวางแผนทำร่างโครงการต่อไป

กิจกรรมแนะนำสำหรับครูที่ปรึกษา

- สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา จากการระดมความคิดในขั้นตอนที่ ๑ แล้วเลือกมา ๑ อย่างนั้น ครูที่ปรึกษาควรให้ผู้เรียนช่วยกันระดมความคิดกันต่อเพื่อตอบคำถาม ๕ ข้อต่อไปนี้

๑. **“ปัญหา”** ที่เลือกเป็นประเด็นเริ่มต้นทำโครงการ คืออะไร? ระบุสภาพปัญหาให้ชัดเจน (ปัญหา มักเป็นสถานการณ์ที่ผิดปกติ ไม่ดี ไม่น่าพอใจ หรือเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ พฤติกรรมที่ผิดศีลธรรม/กฎระเบียบ หรือผิดจากมารยาทที่ถูกต้อง เป็นต้น การอธิบายปัญหาที่ดีและชัดเจน คือ ใคร? ทำพฤติกรรมที่ไม่ดีที่ก่อให้เกิดปัญหานั้นๆ อย่างไร? แล้วส่งผลกระทบต่อที่ไม่ดีอะไรตามมา?)
๒. ปัญหานั้นมี **“สาเหตุ”** มาจากอะไร? วิเคราะห์ร่วมกันต่อว่าอะไรเป็นสาเหตุต้นตอที่แท้จริง อะไรเป็นปัจจัยร่วม? อะไรเป็นปัจจัยแวดล้อมภายนอก อะไรเป็นปัจจัยภายใน
๓. **“เป้าหมาย”** ของการแก้ปัญหาคืออะไร? ควรให้ช่วยกันเริ่มคิดจากการวางเป้าหมายระยะสั้น-ระยะกลางก่อน โดยเริ่มจากการระบุเป้าหมายเชิงปริมาณว่าเกี่ยวข้องกับบุคคลหรือสิ่งของแวดล้อมใดบ้าง? จำนวนหรือปริมาณเท่าใด? มีขอบเขตระยะเวลา –พื้นที่การทำงานเท่าใด? แล้วช่วยกันตั้ง **เป้าหมายเชิงคุณภาพ** (พฤติกรรมและคุณธรรมเป้าหมาย) ว่าต้องการให้กลุ่มเป้าหมายเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์อย่างไรบ้าง? ให้เกิดการพัฒนาจิตใจหรือพัฒนาปัญญาอย่างไรบ้าง? หรือให้เกิดขึ้นของ/สภาพแวดล้อมที่พึงประสงค์อย่างไรบ้าง?
๔. **“ทางแก้”** หรือวิธีการดำเนินงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น มีแผนงาน ใดบ้าง? ให้ช่วยกันวางแผนการทำงานที่จะสามารถทำได้ทั้ง ๒ ระยะ ทั้งเฉพาะหน้าในระยะเวลา ๓ เดือน ในช่วงเทอม ๑ และระยะที่ ๒ ในช่วงเทอม ๒ อีกประมาณ ๓ – ๔ เดือน
๕. การดำเนินงานโครงการดังกล่าวนี้ มีการใช้ **“หลักการ และ คำสอนในหลวง”** ใดบ้าง? หลักธรรมที่อ้างอิงนั้น เปิดกว้างให้อ้างอิงหลักธรรมทางศาสนา หรือหลัก

คุณธรรมจริยธรรม หรือหลักค่านิยมอันดีงามต่างๆ ก็ได้ ที่มีความสอดคล้องกับประเด็นหัวข้อโครงการ ส่วนคำสอนในหลวงนั้น จะยกแนวพระราชดำริที่คนโดยทั่วไปรู้จักอย่างเช่น เศรษฐกิจพอเพียง, ปุทธะเลิศมหาวิชชาลัย, บวร, ป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง, แกล้งดิน, แก้มลิง ฯลฯ หรือจะอัญเชิญพระราชดำรัสมาอ้างอิงโดยตรงเลยก็ได้ แต่ขอให้มีการตรวจสอบแหล่งอ้างอิงให้ถูกต้องโดยไม่บิดเบือน (หากผู้เรียนยังจำหัวข้อธรรมะที่แน่นอนไม่ได้ หรือจำพระราชดำรัส/แนวพระราชดำริที่ถูกต้องไม่ได้ในตอนทำผังมโนทัศน์ครั้งแรกนี้ ก็ให้ใช้ถ้อยคำง่ายๆ ที่อธิบายให้เข้าใจได้แทนไปก่อน แล้วไปค้นคว้าเพิ่มเติมต่อในภายหลังก็ได้)

- เมื่อตอบคำถาม ๕ ข้อนี้ได้แล้ว ก็ให้ประมวลสรุปนำเสนอในรูปแบบของ**ผังมโนทัศน์** ที่มีหัวข้อดังนี้
 - o ชื่อโครงการ, ชื่อกลุ่ม, ชื่อโรงเรียน
 - o วาดภาพประกอบโครงการ ที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์
 - o ปัญหาที่เลือกทำโครงการ
 - o สาเหตุของปัญหา
 - o เป้าหมาย (เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ)
 - o ทางแก้ (วิธีการหรือกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนเรียงข้อ)
 - o หลักธรรม และ พระราชดำริ/พระราชดำรัส ที่นำมาใช้

 - สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษาเน้น ให้เด็กสามารถ**คิดการใหญ่** (Think Big) **คิดเป็นขั้นตอน**ได้ ก็เพียงพอแล้ว ส่วนการคิดวิเคราะห์อย่างนักเรียนมัธยมนั้นถือว่าเป็นการต่อยอด เวลาตั้งคำถามสามารถอนุโลมให้ใช้คำถาม ๕ คำถามเหมือนของระดับมัธยมก็ได้ แต่เด็กนักเรียนจะวิเคราะห์ให้ได้ลึกซึ้งนัก และจะดูเคร่งเครียดเกินไป ครูที่ปรึกษา จำต้องกระตุ้นความคิดด้วยคำถามที่หลากหลาย และย่อยประเด็นลงไปให้เป็นคำถามสั้นๆ ง่ายๆ หลายข้อ และหากเด็กสนใจในประเด็น “สิ่งดีที่จะทำ” มากกว่า “ปัญหาที่จะแก้” ก็ไม่เป็นไร ก็ให้ขยายสิ่งดีที่จะทำให้เป็นโครงการใหญ่ตั้งกลุ่มเป้าหมายให้ชัดและคิดขั้นตอนของการทำงานออกมาได้ ก็เพียงพอแล้ว
- ตัวอย่างประเด็นคำถามกระตุ้นความคิดนักเรียนระดับประถมศึกษา**
- ให้นักเรียนคิดทำความดีคนละ ๑ อย่าง
 - ให้เอาความดีของทุกคนในกลุ่มมารวมกัน
 - ให้ช่วยกันเลือกความดีจากหลายๆ ความดีในกลุ่ม ให้เหลือ ๑ อย่าง
 - ถ้ากลุ่มของเราจะชวนคนอื่นๆ ให้ทำความดีนั้นหลายๆ คน จะทำได้หรือไม่?
 - จะชวนใครบ้าง ชั้นไหน ห้องไหน? จำนวนกี่คน? (กลุ่มเป้าหมาย เชิงปริมาณ)
 - ต้องการให้พวกเขาช่วยกันทำอะไรให้ดีขึ้นบ้าง? หรือต้องการให้พวกเขาเปลี่ยนแปลงอะไรให้ดีขึ้น? (เป้าหมายเชิงคุณภาพ)
 - จะชักชวนหรือประชาสัมพันธ์ ด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง?
 - จะมีวิธีการหรือกิจกรรม ดำเนินการโครงการนี้อย่างไรบ้าง?
 - จะมีวิธีใดที่จะรู้ว่าแต่ละคนนั้นทำความดีนั้นจริงหรือไม่?
 - ถ้าเขาทำจริง จะรู้ได้อย่างไรว่าเขาทำมาก หรือทำน้อย?

- ถ้ามีคนทำความดีแล้ว จะทำอย่างไรให้เขามีความสุขความภาคภูมิใจในความดีที่พวกเขาทำ?
- จะรู้ได้อย่างไรว่าโครงการของเราช่วยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นแล้วจริงๆ?
- จะตั้งชื่อโครงการ, ชื่อกลุ่ม ว่าอะไร?
- โครงการของกลุ่มเราควรจะมีอะไรบ้าง?
- อื่น ๆ

จากนั้นจึงให้ประมวลข้อมูลเป็นผังมโนทัศน์ที่มีหัวข้อดังต่อไปนี้

- o ชื่อโครงการ, ชื่อกลุ่ม, ชื่อโรงเรียน
- o วาดภาพประกอบโครงการ ที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์
- o ประเด็นหัวข้อ ที่เลือกทำโครงการ (สิ่งดีที่อยากทำ หรือ ปัญหาที่อยากแก้ไข)
- o เป้าหมาย (เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ)
- o วิธีการ (วิธีการหรือกิจกรรมที่เป็นขั้นตอนเรียงข้อ)
- o หลักธรรม และพระราชดำริ/พระราชดำรัส ที่นำมาใช้

ขั้นตอนที่ ๑ และขั้นตอนที่ ๒ นี้ หากจัดกระบวนการเรียนตามปกติโดยทั่วไป ควรใช้เวลาประมาณ ๒ สัปดาห์ แต่หากต้องการกระตุ้นนักเรียนจำนวนมากไปพร้อมๆ กัน ครูที่ปรึกษาอาจเริ่มต้นด้วยการจัดค่ายคิดโครงการภายใน ๑ วัน หรือนำไปแทรกเป็นกิจกรรม ๑ วันในค่ายคุณธรรมของโรงเรียนที่มักจัดเป็นประจำอยู่แล้วก็ได้ เมื่อนักเรียนได้เกิดกลุ่มและหัวข้อการทำโครงการแล้ว จึงใช้เวลา ๑-๒ สัปดาห์ไปค้นคว้าข้อมูลต่างๆ เพิ่มเติม เพื่อนำมาจัดทำร่างโครงการที่สมบูรณ์ต่อไป ซึ่งกระบวนการกลุ่มในขั้นตอนนี้ สามารถใช้ตัวอย่างใบงานในภาคผนวก ง. เป็นเครื่องมือก็ได้

ขั้นตอนที่ ๓ การจัดทำร่างโครงการ

ขั้นตอนนี้เป็นการคิดพิจารณาวางแผนงานในรายละเอียดและภาพรวมทั้งหมด โดยนำข้อมูลที่รวบรวมและประมวลได้ทั้งหมดนั้นมาเรียบเรียงและจัดทำเป็นเอกสารร่างโครงการ ที่มีหัวข้อต่างๆ ตามที่กำหนดไว้อย่างน้อย ๑๓ หัวข้อ (จำนวนหน้า ๕ – ๑๕ หน้ากระดาษขนาด A4) ดังนี้

- (๑) **ชื่อโครงการ** (ชื่อโครงการเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ชื่อควรสั้นกระชับสื่อความให้เข้าใจได้ง่ายว่าโครงการเกี่ยวกับเรื่องอะไร ทำให้จดจำได้ง่าย)
- (๒) **กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ และสถานศึกษา**
แสดงชื่อกลุ่ม รายชื่อผู้รับผิดชอบโครงการ ตำแหน่ง ชั้นเรียน อีเมล ชื่อสถานศึกษา ที่ตั้ง โทรศัพท์ โทรสาร URL เพจเฟซบุ๊กโครงการ(ถ้ามี) เว็บไซต์สถานศึกษา(ถ้ามี)
- (๓) **ที่ปรึกษาโครงการ**
ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง โทรศัพท์และ E-mail (กรณีเป็นพระภิกษุให้ระบุฉายาและชื่อวัดด้วย)
- (๔) **วัตถุประสงค์** (ไม่ควรเกิน ๕ ข้อ)
- (๕) **สถานที่และกำหนดระยะเวลาดำเนินการ**
พื้นที่ที่เลือกดำเนินการจะเป็นภายในหรือภายนอกสถานศึกษาก็ได้ ส่วนกำหนดระยะเวลาดำเนินการนั้น แบ่งเป็น ๒ ระยะ ระยะที่ ๑ ควรอยู่ในช่วงเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม และระยะที่ ๒ ในช่วงเดือน ตุลาคม- มกราคม

(๖) ผังมโนทัศน์

สรุปภาพรวมของร่างโครงการทั้งหมดเป็นผังมโนทัศน์ ใน ๑ หน้ากระดาษ

(๗) **สาระสำคัญของโครงการ** (คำอธิบายสาระสำคัญของโครงการโดยย่อ ๕ - ๑๐ บรรทัด)

(๘) **การศึกษาวิเคราะห์**

(๘.๑) ปัญหาและสาเหตุ (ประมวลข้อมูลสภาพปัญหา แล้ววิเคราะห์สืบสาวหาสาเหตุและปัจจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อให้เห็นที่มาและความสำคัญของโครงการ)

(๘.๒) เป้าหมายและทางแก้ (วางเป้าหมายของการแก้ปัญหาทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ)

(๘.๓) หลักกรรมและหลักการที่นำมาใช้ (แสดงหลักกรรม และแนวพระราชดำริ/พระราชดำรัส หรือหลักวิชาการต่าง ๆ ที่นำมาใช้ พร้อมอธิบายความหมายโดยย่อ แล้วอธิบายเชื่อมโยงกับการดำเนินการโครงการ อย่างสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผล)

(๙) **วิธีการดำเนินงาน** (แสดงวิธีการดำเนินงานเป็นข้อ ๆ หรือเป็นแผนผังที่มีคำอธิบายที่ชัดเจน)

(๑๐) **งบประมาณและแหล่งที่มาของงบประมาณ** (แสดงงบประมาณโครงการและแหล่งที่มา หากมีการระดมทุนเพิ่ม ให้บอกแผนงานหรือวิธีการระดมทุนด้วย)

(๑๑) **ผลที่คาดว่าจะได้รับ** (ผลโดยตรงและผลกระทบที่ต่อเนื่องออกไป)

(๑๒) **ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของที่ปรึกษา**

(๑๓) **ความคิดเห็นและความรู้สึกของประธานกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ**

คำแนะนำเพิ่มเติม (Tip)

ในหัวข้อการศึกษาวิเคราะห์เป็นหัวใจสำคัญ โดยเฉพาะการวิเคราะห์ถึงปัญหาและสาเหตุ ควร มีข้อมูลสถิติ หรือสภาพการณ์ที่ได้มาจากการสำรวจสังเกตจริง มาประกอบอ้างอิง จะทำให้มีน้ำหนัก น่าเชื่อถือ ยิ่งถ้าเป็นข้อมูลสถิติจากพื้นที่เป้าหมายจริง ๆ ก็จะทำให้เห็นความเป็นไปได้ของร่าง โครงการชัดเจนขึ้น หนึ่งในระดับโรงเรียนที่มีการแบ่งกลุ่มนักเรียนหลายกลุ่มเพื่อให้ทำโครงการ จำนวนมาก อาจพัฒนาเป็นแบบฟอร์มร่างโครงการอย่างง่ายขึ้นมา ไม่เกิน ๕ หน้ากระดาษก็ได้

ขั้นตอนที่ ๔ การดำเนินการโครงการ

การดำเนินการโครงการแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ดังนี้

- ระยะที่ ๑ **บุกเบิก-ทดลอง** ช่วงเดือน พฤษภาคม – สิงหาคม

- ระยะที่ ๒ **ต่อยุ่-ขยายผล** ช่วงเดือน ตุลาคม – มกราคม

ขั้นตอนนี้เป็นการนำร่างโครงการมาปฏิบัติจริงไปตามลำดับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน ซึ่ง จะมีทั้งในส่วนที่แบ่งงานและดำเนินงานกันในกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ และงานในส่วนที่สร้างการมีส่วนร่วมให้กับเพื่อนนักเรียนอื่นหรือบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาช่วยทำงานในด้านต่าง ๆ ตลอดจนการจัด กิจกรรมรณรงค์ขยายการมีส่วนร่วมออกไปสู่ชุมชน ซึ่งแต่ละโครงการสามารถเปิดรับสมาชิกเข้า มาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ได้ เมื่อมีสมาชิกเข้ามาร่วมกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น อาจมีการแบ่งระดับของ สมาชิก อย่างเช่น สมาชิกบางคนที่มีความตั้งใจจริงเข้ามาร่วมทำงานอย่างต่อเนื่อง อาจมีการยกระดับ ด้ให้เป็นสมาชิกระดับแกนนำ ก็ได้ ซึ่งสมาชิกระดับแกนนำนี้ หากเป็นรุ่นน้องก็มีแนวโน้มที่จะ สามารถสานต่องานเป็นผู้รับผิดชอบโครงการต่อจากรุ่นพี่ในปีต่อไปได้

การดำเนินงานในช่วงนี้อาจมีข้อมูลย้อนกลับมาที่เป็นเรื่องใหม่ที่เพิ่งทราบ หรือคลาดเคลื่อนไปจากที่คาดการณ์ไว้ หรือเกิดสถานการณ์ที่ยังยากเป็นอุปสรรคข้อขัดข้องหรือข้อขัดแย้งให้ต้องเผชิญหน้าและแก้ปัญหาอยู่เสมอๆ อันอาจจะนำมาซึ่งความอ่อนล้า ความเหนื่อยหน่ายท้อแท้ ได้บ่อยๆ ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนเป็นแบบฝึกหัดสำคัญของการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรม ของผู้รับผิดชอบโครงการ และสมาชิกผู้ร่วมงานทั้งสิ้น และจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการติดตาม สนับสนุน ดูแล ให้ความช่วยเหลือทั้งทางทรัพยากรภายนอกและความรู้สึกในทางจิตใจ จากคณะที่ปรึกษาอย่างใกล้ชิด ตลอดระยะเวลาดำเนินการโครงการทั้ง ๒ ช่วง

ผู้รับผิดชอบโครงการพึงระลึกไว้ว่า การทำงานจริงอาจมีหลายสิ่งที่ไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ และระบุไว้ในร่างโครงการ และหลายครั้งอาจต้องมีการปรับเปลี่ยนแผนงานไปจากเดิม ก็ไม่เป็นไร แต่ต้องเข้าใจว่าเพราะอะไร สามารถอธิบายได้ถึงเหตุผลของการที่ผิดพลาดไปจากแผนงานที่วางไว้ได้ อย่างทำงานเพียงเพื่อให้ได้ผลตามร่างโครงการที่วางแผนไว้เท่านั้น แต่ทำงานเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ และพัฒนาคุณธรรมความดีของตนเองและทุกคนที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก ทำแล้วคุณธรรมความดีต้องเพิ่มขึ้น มีทักษะประสบการณ์เพิ่มขึ้น และควรมีความสุขจากการทำความดีนั้น ทำโครงการและความดีเพื่อน้อมเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มิใช่การแข่งขันเพื่อสร้างวัล

คำแนะนำเพิ่มเติม (Tip)

ระยะเวลาการทำงานจริง ที่ลงแรงทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทอย่างต่อเนื่องนั้น ไม่ควรน้อยกว่า ๒ เดือน จึงจะทำให้กระบวนการเรียนรู้แบบโครงการคุณธรรมได้ผลเต็มที่ หากไม่ได้ลงมือทำจริงจังอย่างต่อเนื่อง แต่มานำเสนอว่าทำจริง ถือเป็นกรหลอกลวงอันมีความผิดขั้นร้ายแรง

ขั้นตอนที่ ๕ การสรุปประเมินผลและเขียนรายงาน

จากการดำเนินงาน ในขั้นตอนที่ ๔ นั้นให้กลุ่มเยาวชนได้ทำการประเมินผลและสรุปผลการดำเนินงานทั้ง ๒ ระยะ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม – มกราคม เพื่อนำมาใช้จัดทำเป็น เอกสารและสื่อการนำเสนอโครงการ ๕ หรือ ๖ รายการ ดังนี้

- (๑) รายงานโครงการ (๒๐–๕๐ หน้ากระดาษขนาด A4 ไม่รวมปก)
- (๒) สรุปย่อโครงการใน ๑ หน้ากระดาษ (๑ หน้ากระดาษขนาด A4)
- (๓) แผ่นพืชนำเสนอโครงการ (๑ แผ่นกระดาษขนาด A4 หน้า-หลัง)
- (๔) สื่อ Presentation เช่น Powerpoint หรือ VCD (เวลาไม่เกิน ๗ นาที)
- (๕) แผ่นป้ายนิทรรศการโครงการ
- (๖) เว็บไซต์หรือเพจ นำเสนอโครงการผ่านทางอินเทอร์เน็ต (แจ้งลิงค์เว็บไซต์หรือเพจ

โครงการได้ที่เพจ โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง” หรือ

<http://www.facebook.com/moralprojectpage>)

รายการที่ (๑) - (๔) ให้บันทึกไฟล์ข้อมูลรวมลงในแผ่น CD แผ่นเดียว ที่หน้าแผ่น CD ให้เขียนระบุชื่อโครงการ สถานศึกษา และสพท. และแสดงรายการไฟล์รายงาน, ไฟล์สรุปย่อ, ไฟล์แผ่นพับ และไฟล์นำเสนอให้ครบถ้วนถูกต้อง (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมจากภาคผนวก ข)

ทางโครงการ ขออย่าจุดยืนว่า ไม่เน้นงานเอกสาร หากแม้ทำงานเอกสารไม่เสร็จหรือไม่สมบูรณ์ ก็ไม่เป็นไร ถ้าหากเป็นโครงการที่นักเรียนคิดเองทำเองจริงจัง กรรมการผู้ประเมินจะพิจารณาที่เนื้อ

งานที่ทำจริงเป็นหลัก เอกสารเป็นเพียงร่องรอยแสดงหลักฐานว่าทำจริง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทำโครงการออกมาให้มองเห็นและเข้าใจได้ (ตรงกันข้ามแม้เอกสารจะสวยหรูดูดี ถูกต้องสมบูรณ์ตามกฎเกณฑ์ทุกอย่าง แต่หากไม่ได้เป็นโครงการที่นักเรียนคิดเองทำเองจริงจิง ก็ไม่ถือว่าเป็นโครงการที่ดี และถ้ายังมีการหลอกลวง ไม่ได้ทำแต่บอกว่าทำ จะถือว่ามีความผิดร้ายแรง)

ขั้นตอนที่ ๖ การนำเสนอโครงการ

การนำเสนอโครงการ เป็นทักษะที่สำคัญของผู้รับผิดชอบโครงการทุกคนที่จะต้องทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตร ทำการสื่อสารและถ่ายทอดความดีงามจากโครงการของตนเองออกสู่การรับรู้ของบุคคลอื่นและสาธารณะ สมาชิกทุกคนในกลุ่มควรทำความเข้าใจในรายละเอียดและภาพรวมของโครงการทั้งหมด แล้วซักซ้อมการนำเสนอในประเด็นสำคัญๆ ไว้เพื่อเตรียมตัวสำหรับการนำเสนอบนเวที การสัมภาษณ์ซักถาม และการนำเสนอหน้าแผนป้ายนิทรรศการโครงการ ให้คณะกรรมการและผู้มาชมนิทรรศการโครงการสามารถเข้าใจได้ในระยะเวลาอันจำกัด

ผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน ควรสามารถนำเสนอโครงการของตนเองได้ ผู้นำเสนอไม่จำเป็นต้องเป็นนักพูดหรือคนที่พูดเก่งด้วยวาทศิลป์สวยหรู ทางโครงการต้องการคนนำเสนอที่นำเสนอด้วยความเข้าใจของตนเองจริงๆ บอกเล่างานที่ทำได้อย่างเป็นธรรมชาติ สามารถทำให้คนฟังเข้าใจได้ง่ายว่าทำอะไร ได้ผลอย่างไร เกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงต่อตนเองและเพื่อนร่วมโครงการอย่างไรบ้าง ก็เพียงพอแล้ว (เราต้องการคนนำเสนอความจริงที่สื่อสารออกมาจากใจแบบเป็นธรรมชาติ แบบที่ไม่ได้ทำจริงแต่นำเสนอด้วยวาทศิลป์ให้ดูดีว่าทำจริง คนหลอกลวงแบบนี้เราไม่ต้องการ) ทักษะการนำเสนออย่างมืออาชีพนั้น สามารถฝึกฝนเพิ่มเติมในภายหลังได้

กิจกรรมแนะนำสำหรับครูที่ปรึกษา

ครูที่ปรึกษาควรฝึกหัดให้นักเรียนนำเสนอโครงการในหลากหลายเงื่อนไขเวลาและสถานการณ์ เช่น การนำเสนอแบบถามตอบใช้เวลาเต็มที่ และ การนำเสนอในเวลาจำกัด เช่น ๗ นาทีบนเวที ๓ นาทีที่หน้าบอร์ด หรือการนำเสนอใน ๓ ประโยคหากเจอบุคคลสำคัญในเวลาสั้นๆ เป็นต้น

โดยทั่วไป หากมีการนำเสนอโครงการจำนวนมากพร้อมๆ กันนั้น อาจจัดเป็นกิจกรรมในลักษณะตลาดนัดโครงการคุณธรรม ที่ให้แต่ละโครงการได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน ซึ่งอาจให้มีการประเมินกันเอง โดยให้ประเมินโครงการอื่นยกเว้นโครงการของตนเองเป็นต้น ซึ่งจะดีกว่าการนำเสนอเฉพาะต่อหน้ากรรมการที่ละโครงการ เพราะจะได้รับการฝึกทักษะการนำเสนอบ่อยๆ ซ้ำๆ หลายรอบและสามารถหมุนเวียนผู้นำเสนอภายในกลุ่มได้ แต่หากนำเสนอแต่เฉพาะหน้ากรรมการ ก็จะถูกฝึกการนำเสนอในสถานการณ์จริงได้เพียงรอบเดียวเท่านั้นและไม่ค่อยเป็นธรรมชาติ

คำแนะนำเพิ่มเติม (Tip)

ในระดับโรงเรียน การจัดกิจกรรมตลาดนัดโครงการคุณธรรมนั้น สามารถจัดได้ตั้งแต่ตอนต้นทาง โดยให้นำเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผังมโนทัศน์และร่างโครงการ ซึ่งอาจเรียนเชิญผู้ปกครองคนในชุมชน เจ้าหน้าที่หน่วยงานต่างๆ ตลอดจนเจ้าของกิจการห้างร้านต่างๆ หรือศิษย์เก่ามาร่วมชมงานด้วย ซึ่งจักช่วยกระตุ้นการตื่นตัวและสร้างบรรยากาศให้ดูคึกคักได้ดี นอกจากนี้จะทำให้นักเรียนฝึกทักษะการนำเสนอได้อย่างเต็มที่แล้ว ยังเปิดโอกาสให้มีการไปช้อปปิ้งไอเดียและชื่นชมการทำความคิดของกันและกันด้วย นอกจากนี้ยังใช้เป็นกิจกรรมที่นักเรียนจะระดมทุนจากผู้ปกครองและชุมชนได้ด้วย

รวมทั้งอาจขยายความมีส่วนร่วมไปสู่ชุมชนและหน่วยงานกิจการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ง่ายขึ้นด้วย และเมื่อนักเรียนดำเนินการโครงการไปจนเกิดผลสำเร็จตามที่กำหนดเวลาไว้ ๒ เดือนแล้ว ก็จัดให้มีงานตลาดนัดโครงการคุณธรรมอีกครั้งหนึ่ง และเชิญบุคคลภายนอกที่เคยมาร่วมชมตั้งแต่ตอนยังเป็นร่างโครงการ บุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่สนับสนุนหรือมีส่วนร่วมกับการทำโครงการของนักเรียน ให้เข้ามาร่วมชมนิทรรศการของแต่ละโครงการด้วย เพื่อเป็นการรายงานความก้าวหน้าและยังเป็นการขอบคุณบุคคลและหน่วยงานต่างๆ ที่ให้การสนับสนุนด้วย

คำแนะนำสำคัญ (Tip)

ทั้ง ๖ ขั้นตอนนี้จะประสบความสำเร็จมากน้อยแค่ไหน เครื่องมือที่จะช่วยกำกับติดตามและเสริมหนุนการดำเนินโครงการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การวางปฏิทินงานที่เหมาะสม และการโค้ชซึ่งให้เกิดกระบวนการกลุ่มเรียนรู้เป็นระยะๆ นั่นเอง ดังตัวอย่างใน ภาคผนวก จ.

หลักเกณฑ์การพิจารณา

๑) โครงการคุณธรรมที่ส่งเข้าประกวดนั้น ต้องเป็นโครงการที่คิดริเริ่มโดยตัวของเยาวชนเอง ไม่ว่าจะเป็นการคิดงานใหม่หรือคิดปรับปรุงจากงานเดิมที่เคยทำมาก่อนแล้วก็ได้ โดยพิจารณาในสองส่วนสำคัญคือการที่เยาวชนคิดเองทำเองอย่างแท้จริง กับแนวคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหาที่มีความเป็นนวัตกรรม (Constructive & Creative Moral Project)

๒) มีการใช้หลักธรรม ในทางพระพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่นที่เกี่ยวข้อง หรือหลักคุณธรรมหลักค่านิยมตามกาลเทศะของสมัยนิยม และอัญเชิญพระราชดำรัส/แนวพระราชดำริสำคัญ มาใช้เป็นหลักการหรือแนวทางในการดำเนินการโครงการได้อย่างสอดคล้องเหมาะสม กล่าวคือมีการยกหัวข้อหลักธรรมได้สอดคล้องกับประเด็นปัญหา และวิธีการดำเนินงาน มีการอธิบายความหมายหัวข้อหลักธรรมนั้นได้ถูกต้องกระชับ ไม่สั้นหรือเยิ่นเย้อจนเกินไป มีการอธิบายเชื่อมโยงหลักธรรมหรือพระราชดำรินั้นๆ มาสู่แนวคิดในการทำโครงการหรือเชื่อมโยงมาสู่การปฏิบัติงานหรือกิจกรรมต่างๆ ในโครงการ ได้เป็นที่เข้าใจ

หลักธรรมที่อ้างอิงนั้น เปิดกว้างให้อ้างอิงหลักธรรมทางศาสนา หรือหลักคุณธรรมจริยธรรมหรือหลักค่านิยมอันดีงามต่างๆ ก็ได้ ที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับประเด็นหัวข้อโครงการ ส่วนแนวพระราชดำรินั้น จะยกชื่อที่คนโดยทั่วไปรู้จักอย่างเช่น เศรษฐกิจพอเพียง, ปุทธเลิศมหาวชิชาลัย, บวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน/ราชการ), ป่า ๓ อย่างประโยชน์ ๔ อย่าง, แกล้งดิน, แก้มลิง ฯลฯ หรือจะอัญเชิญพระราชดำรัสมาอ้างอิงโดยตรงเลยก็ได้ แต่ขอให้มีการตรวจสอบแหล่งอ้างอิงให้ถูกต้องโดยไม่บิดเบือน

๓) ความเป็นโครงการ ที่มุ่งเน้นกระบวนการทางปัญญาในการสังเกตสำรวจค้นคว้าคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์จนเข้าใจในประเด็นที่เลือกมาทำโครงการได้ตลอดสายระหว่าง ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางแก้

ทั้งนี้การวิเคราะห์ความเป็นเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน ควรเริ่มจากการพิจารณาว่าปัญหาที่เลือกมาทำโครงการนั้นระบุได้เป็นประเด็นที่ชัดเจนหรือไม่ แล้วจึงวิเคราะห์เชื่อมโยงต่อไปได้ว่า ปัญหานั้นมีสาเหตุมาจากอะไร ทั้งสาเหตุหลักและปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ โดยพิจารณาดูว่ามีความเป็นเหตุเป็นผลที่

น่าเชื่อถือ และสอดคล้องกับข้อเท็จจริงหรือไม่? (ควรมีสถิติข้อมูลจากการสังเกตสำรวจหรือจากแหล่งอ้างอิงจากหน่วยงานในพื้นที่จริงเช่นข้อมูลจากฝ่ายปกครองมาประกอบการวิเคราะห์ปัญหาสาเหตุด้วย จะทำให้มีความเป็นโครงการสูง)

ต้องพิจารณาว่ามีการวางเป้าหมาย ได้ชัดเจน และรับกันกับปัญหาที่ตั้งไว้หรือไม่ โดยปกติทั่วไปเป้าหมายต้องมีสถานะตรงข้ามกับปัญหา อย่างเช่น ตั้งปัญหาไว้ว่า “โรงเรียนสกปรก นักเรียนมีพฤติกรรมไม่รักษาความสะอาดทิ้งขยะไม่ลงถัง” เป้าหมายก็ต้องวางในลักษณะตรงข้ามกันคือ “โรงเรียนสะอาดไม่มีขยะทิ้งตกค้างในบริเวณต่างๆ นักเรียนช่วยกันรักษาความสะอาด ทิ้งขยะได้ลงถัง” โดยระบุรายละเอียดเพิ่มเติมให้ชัดว่า ขอบเขต และเป้าหมายเชิงปริมาณ-เชิงคุณภาพ เป็นอย่างไร

และเมื่อเห็นปัญหาสาเหตุและวางเป้าหมายได้ชัดแล้ว ก็ต้องพิจารณาต่อว่า จะมีวิธีการ/กิจกรรม/การสื่อสารประชาสัมพันธ์รณรงค์ อะไรอย่างไรบ้างเพื่อไปสู่เป้าหมายให้ได้ และวิธีการหรือกิจกรรมเหล่านี้แก้ปัญหาที่สาเหตุหลักและแก้ที่ปัจจัยแวดล้อมที่ทำให้เกิดปัญหาหรือไม่ เพราะการแก้ปัญหาที่ดีที่ถูกต้องและมีประสิทธิผลคือการแก้ปัญหาที่สาเหตุนั่นเอง

ในขั้นตอนที่ทำโครงการแล้วและจัดทำเป็นรายงาน การมีข้อมูลสถิติและนำเสนอข้อมูลสถิติที่ได้ จากการทำงานมาเน้นให้เหมาะสมเข้าใจง่าย ทำให้ผู้อ่านเห็นที่มาที่ไปได้ชัด เห็นการเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จของโครงการได้ชัด ก็จะต้องแสดงออกความเป็นโครงการสูง ทั้งนี้ ต้องระวังว่าไม่ได้ไปเน้นการทำข้อมูลสถิติที่ยุ่งยากทางวิชาการมากเกินไป มากเกินกว่าระดับการศึกษาของเด็กและเยาวชน (ไม่ถึงขนาดทำแบบวิทยานิพนธ์) แต่พิจารณาว่ามีวิธีการของการแสวงหาข้อมูล เก็บข้อมูลสถิติมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนงานติดตามงานประเมินและปรับปรุงงานในเบื้องต้น ก็เพียงพอแล้ว ในขั้นตอนของข้อมูลสถิตินี้อุณหภูมิให้ครูที่ปรึกษาสามารถช่วยแนะนำวางแผนให้กับนักเรียนได้ (แต่ไม่ใช่ครูไปทำให้นักเรียน โดยที่นักเรียนไม่เกิดการเรียนรู้ ไม่เข้าใจด้วยตนเองจริง ๆ)

๔) ประเด็นที่เลือกทำโครงการมีคุณประโยชน์ในการแก้ปัญหาด้านความเสื่อมทรามทางศีลธรรม โดยเฉพาะเป็นการแก้ปัญหาของโรงเรียนหรือชุมชนของตนเองเป็นสำคัญ ในปีการศึกษานี้มุ่งเน้นในแนวคิดที่ว่า “ลดละเลิกพฤติกรรมเสี่ยง เพิ่มงานจิตอาสา พาครอบครัวอบอุ่น หนุนชุมชนเข้มแข็ง” อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกันก็ได้

การให้คะแนนพิเศษนั้น จะพิจารณาให้กับโครงการที่เลือกและระบุประเด็นปัญหาได้เด่นชัด ได้แก่ (๑) มุ่งปรับแก้พฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน เช่น การแก้ปัญหากลุ่มเสี่ยงตัวก่อนวัยอันควร (ไม่รักษานวลสงวนตัว), การติดบุหรี่สุรายาเสพติด, การทะเลาะกันโดยใช้ความรุนแรง (ชกต่อย-ตบตีกัน), การติดการพนันอบายมุข-ติดเกมส์คอมพิวเตอร์, การลักขโมย, การเสพสื่อหรือผลิตสื่อลามกอนาจาร, การหนีเรียน, การทำลาย-ไม่ดูแลสาธารณสมบัติ, ไม่ช่วยเหลืองานบ้าน เป็นต้น (๒) มุ่งเน้นงานจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ที่มีประเด็นเด่นชัด เช่น อาสาช่วยงานในโรงเรียน วัด ชุมชน โรงพยาบาล ช่วยแก้ปัญหาไม่มีคนดูแลผู้สูงอายุ เด็กเล็ก ผู้ป่วย ผู้พิการในชุมชน เป็นต้น (แต่ต้องไม่ได้เป็นแบบเหมารวมกิจกรรมต่างๆ ของร.ร.มาใส่เต็มไปหมด) (๓) มุ่งส่งเสริมความอบอุ่นในครอบครัว เน้นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัวผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย หรือลดผลกระทบทางลบจากภาวะที่ครอบครัวไม่อบอุ่นครอบครัวแตกแยกกัน หรือกิจกรรมสร้างครอบครัวทดแทนให้ผู้ที่ไม่มีครอบครัวสมบูรณ์ หรือ (๔) มุ่งเสริมสร้างความสามัคคีเข้มแข็งในชุมชน ผ่านมิติต่างๆ ทั้ง

ทางศาสนา ศีลธรรม ทางประเพณี วัฒนธรรม ทางภูมิปัญญาท้องถิ่น-การงานอาชีพ ทางสุขภาพ ทาง กีฬา การละเล่น ทางเศรษฐกิจการเงิน ฯลฯ

๕) **ความเป็นไปได้ของร่างโครงการ หรือผลสัมฤทธิ์ของโครงการ** ที่บรรลุผลได้ตาม เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการที่ตั้งไว้ รวมทั้งการทำให้เกิดการเรียนรู้และพัฒนาการแก่ ผู้เรียนได้จริง ทั้งทางด้านพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา แม้จะมีข้อจำกัดด้านทรัพยากรและปัจจัยต่างๆ

หากเป็นร่างโครงการก็พิจารณาจากความเป็นไปได้ถึงแผนงานวิธีการและกิจกรรมต่างๆ ภายใต้อะไรเวลา งบประมาณ และข้อจำกัดจากสถานการณ์ในพื้นที่จริง ว่ามีความเป็นไปได้ ที่จะ นำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ได้หรือไม่? อย่างไร? ทั้งนี้ไม่ควรรีบสรุปประมาทแนวคิดของ เด็กกว่าทำไม่ได้ แต่ควรเป็นการพิจารณาเชิงแนะนำและให้กำลังใจแก่นักเรียนในการทำโครงการต่อไป

หากเป็นการพิจารณาโครงการที่ได้ดำเนินการไปแล้ว ก็ต้องพิจารณาที่ **ความสำเร็จของงาน** ส่วนหนึ่ง และการเรียนรู้-พัฒนาคุณธรรมความดีของคนอีกส่วนหนึ่ง โดยพิจารณาผลสำเร็จของงาน ว่าได้ตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ไม่ใช่แค่ดูว่าได้ตามเป้าหมายหรือไม่ เพราะผู้ทำ อาจใช้เทคนิคการตั้งเป้าหมายไว้ต่ำเพื่อให้ได้ผลงานเกินเป้า ต้องดูประกอบกับความยากง่ายของงาน- สถานการณ์ของปัญหาด้วย และที่สำคัญดูที่การเปลี่ยนแปลงเชิงประจักษ์ของตัวนักเรียนที่รับผิดชอบ โครงการเอง หรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับกลุ่มเป้าหมายหรือสมาชิกที่เข้ามาร่วมทำโครงการ

๖) **การสร้างควมมีส่วนร่วม**แก่บุคคลหลายฝ่ายโดยเฉพาะชุมชน (บ-ว-ร: บ้าน-วัด- โรงเรียน) ได้มากที่สุด โดยพิจารณาจากการวางขอบเขตการทำงาน การระดมกลุ่มเป้าหมาย การ สร้างเครือข่ายแกนนำหรือกลุ่มสมาชิก หรือการมีพัฒนาการจากกลุ่มสมาชิกโครงการมาก่อตั้งเป็น ชมรม/ชุมนุม เป็นต้น ทั้งนี้มิได้พิจารณาแต่เพียงตัวเลขของจำนวนคนเท่านั้น ต้องดูบริบทแวดล้อม ของโรงเรียนประกอบด้วย การขยายควมมีส่วนร่วมนี้ มักเป็นไปตามธรรมชาติไม่ข้ามชั้น ต้องมอง เป็นแต่ละกรณีๆ ไป ในช่วงแรกๆ งานอาจจะยังไม่ได้ขยายผลออกไปมากเป็นธรรมดา แต่หาก ดำเนินการต่อเนื่องมานานแล้วก็สมควรที่จะต้องมีกรขยายควมมีส่วนร่วมออกไปกว้างขวางยิ่งขึ้น

๗) **การพึ่งตนเองได้ ด้วยความขยันหมั่นเพียรทำงานจริง** การแสดงออกถึงความมุ่งมั่น ทุ่มเทเพียรพยายามของกลุ่มเยาวชนเองจนเป็นที่ประจักษ์ โดยมีช่วงเวลาทำงานจริงไม่น้อยกว่า ๒ เดือนต่อ ๑ ภาคการศึกษา (ไม่รวมเวลาที่ทำงานด้านเอกสาร), ลักษณะของกิจกรรมและวิธีการ ปฏิบัติงานพิสูจน์ให้เห็นถึง การเกาะติดมุ่งมั่นทุ่มเททำจริง, การทำงานลงสู่กลุ่มเป้าหมายและประชากร อย่างต่อเนื่องจนสามารถนำลงสู่วิถีชีวิตปกติของคนในโรงเรียนหรือชุมชนได้ จนเกิดการยอมรับและ ปรับเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์ได้จริง

การไม่ได้ทำจริง หรือไม่ได้มุ่งมั่นทำจริงจึงต่อเนืองที่ยาวนานเพียงพอ แต่มานำเสนอใน ลักษณะหลอกลวงว่าทำจริงหรือทำมายาวนาน ถือว่ามีความผิดร้ายแรง

๘) **การสืบต่อไปได้อย่างยั่งยืน** ได้แก่ การมีแผนงานในอนาคตที่ชัดเจนและเป็นไปได้สูง, มี การสืบต่อของกลุ่มแกนนำไปยังรุ่นน้องรุ่นต่อไปได้, และมีวิธีการระดมทุนหรือการแสวงหาแหล่งที่มา ของงบประมาณเพิ่มเติมได้เอง เป็นต้น

๙) **นำเสนอได้อย่างสร้างสรรค์ ทั้งเทคนิควิธีการและกิริยามารยาทที่ดี** ทั้งนี้ กลุ่มเยาวชน ผู้รับผิดชอบโครงการ สามารถใช้ทักษะวิธีการทางศิลปะ ดนตรี กีฬา การแสดง สื่อเทคโนโลยี ฯลฯ มา บูรณาการและประยุกต์ใช้ร่วมได้ เพื่อสร้างความน่าสนใจในการสื่อสาร-ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการ

เรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น รวมทั้งการแสดงออกที่ดี มีกิจกรรมายาทและบุคลิกภาพที่เหมาะสมกับกาลเทศะ ที่ทำให้เกิดความน่าเชื่อถือ

ทั้งนี้ การฝึกฝนทักษะการนำเสนอ มิใช่การฝึกซ้อมเพียงเพื่อสร้างภาพความสำเร็จของงานให้ถูกใจกรรมการเท่านั้น แต่เป็นทักษะการสื่อสารความคิด การบอกเล่าความคิดที่ตนเองได้ทำจริงได้อย่างน่าสนใจและสร้างความเข้าใจได้ชัดเจนในเวลาอันจำกัด ภายใต้วิธีการและสถานการณ์ที่หลากหลาย

ขอย้ำจุดยืนของโครงการว่า การประเมินไม่เน้นงานเอกสารและบอร์ดนำเสนอว่าต้องสวยหรือดูดี มีเฟอร์นิเจอร์ระดับมากมายซึ่งเป็นความฟุ่มเฟือย (ขาดคุณธรรมเรื่องการประหยัด) ไม่เน้นว่าต้องนำเสนอโดยคนที่พูดเก่งมีวาทศิลป์แพรวพราว หากแม้ทำงานเอกสารหรือบอร์ดไม่เสร็จหรือไม่สมบูรณ์ก็ไม่เป็นไร ผู้นำเสนอไม่ได้เป็นนักพูดที่มีวาทศิลป์แพรวพราวก็ไม่เป็นไร ถ้าหากเป็นโครงการที่นักเรียนคิดเองทำเองจริงจัง กรรมการผู้ประเมินจะพิจารณาที่เนื้อหาที่ทำงานที่แท้จริงเป็นหลัก การนำเสนอผ่านเอกสารบอร์ดหรือรูปแบบต่างๆ นั้นเป็นเพียงร่องรอยแสดงหลักฐานว่าทำจริง และสรุปการเรียนรู้ที่ได้จากการทำโครงการออกมาให้มองเห็นและเข้าใจได้ ดังนั้น สัดส่วนคะแนนในงานเอกสาร บอร์ด และรูปแบบการนำเสนอจึงมีค่าน้อย

การประเมินร่างโครงการ

จากหลักเกณฑ์การพิจารณา ๙ ข้อดังกล่าว สามารถนำมาแยกย่อยเป็นเกณฑ์การให้คะแนนร่างโครงการ ตามประเด็นการพิจารณา ๑๒ ข้อ ได้ดังนี้

ที่	ประเด็นพิจารณาให้คะแนน	คะแนน
1	ริเริ่มจากเยาวชนเอง (คิดเองทำเองมาก) (Constructive) คิดใหม่ ไอเดียดี มีแง่มุมน่าสนใจ (Creative)	15
2	คุณประโยชน์ด้านศีลธรรมเป็นสำคัญ (ให้คะแนนมากเป็นพิเศษแก่โครงการที่ทำตามประเด็นชี้นำประจำปีการศึกษา 1) แก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่เร่งด่วน 2) งานจิตอาสาที่มีประเด็นคุณธรรมชัดเจน 3) การส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น 4) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งสามัคคี)	10
3	ที่มาที่ไปชัดเจน วิเคราะห์ ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางแก้ ได้สมเหตุผล และมีข้อมูลสถิติประกอบให้เห็นความสำคัญและเกิดความตระหนัก	10
4	ความเป็นไปได้ของร่างโครงการโดยรวม ระบุเป้าหมายเชิงคุณภาพและปริมาณได้ชัดเจนเหมาะสม และมีความเป็นไปได้	10
5	มีแผนการทำงานชัดเจน วิธีการดำเนินงานมีกิจกรรมที่มากพอและสามารถแก้ปัญหาได้ และมีระยะเวลาทำงานที่ต่อเนื่องนานกว่า ๒ เดือน	10
6	ใช้หลักธรรมและคำสอนในหลวงได้ถูกต้อง-เหมาะสม อธิบายได้ดี	10
9	ศักยภาพของผู้ทำโครงการที่จะเป็นแบบอย่างที่ดีได้	10
7	งบประมาณ สมเหตุผล – ประโยชน์สูงสุดประหยัดที่สุด พึ่งตนเองได้มาก	5
8	สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายได้มาก (บวร)	5
10	นำเสนอออกมาจากใจ จริงใจ มิใช่แค่ท่องจำมา	5

11	กิริยามารยาทในการนำเสนอคู่มือที่น่าประทับใจ	5
12	ความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารและสื่อนำเสนอ	5
	รวมคะแนนทั้งหมด	100

การประเมินโครงการ

จากหลักเกณฑ์การพิจารณา ๙ ข้อดังกล่าว สามารถนำมาแยกย่อยเป็นเกณฑ์การให้คะแนนโครงการ ตามประเด็นการพิจารณา ๑๓ ข้อ ได้ดังนี้

ที่	ประเด็นพิจารณาให้คะแนน	คะแนน
1	ริเริ่มจากเยาวชนเอง (คิดริเริ่มเอง/คิดปรับปรุงเอง) (10 คะแนน) คะแนนพิเศษ: ความเป็นนวัตกรรม คิดใหม่ ไอเดียดี (Creativity) มีแง่มุมน่าสนใจ (5 คะแนน)	15
2	เรื่องที่ทำมีประโยชน์ด้านศีลธรรมเป็นสำคัญ โครงการเกิดผลสำเร็จ แก้ไขปัญหาทางศีลธรรมได้ พัฒนาคุณธรรม กลุ่มเป้าหมายได้จริง (10 คะแนน) คะแนนพิเศษ: 4 ประเด็นชี้นำ 1) แก้ปัญหาพฤติกรรมเสี่ยงที่เร่งด่วน 2) งานจิตอาสาที่มีประเด็นชัดเจน 3) การส่งเสริมครอบครัวอบอุ่น 4) การเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งสามัคคี (5 คะแนน)	15
3	ขยันทำงาน มุ่งมั่นทุ่มเทเพียรพยายามเด่นชัด (นำทำเป็นแบบอย่าง)	10
4	ผู้ทำเองเกิดการเรียนรู้ พัฒนาตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีมากขึ้น	10
5	เก็บข้อมูลวิเคราะห์ประมวลผลเป็นสถิติได้ดี	10
6	ใช้หลักธรรม-พระราชดำริ/พระราชดำรัสได้ถูกต้อง-เหมาะสม	5
7	มีที่มาที่ไป (ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางแก้) สอดคล้องกัน ชัดเจน	5
8	งบประมาณ พึ่งตนเองได้มาก - ประโยชน์สูงสุดประหยัดสุด	5
9	สร้างการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายได้มาก (บวร)	5
10	โครงการมีการสานต่อไปได้อีก (เช่น มีแผนงาน/รุ่นน้องสืบต่อ)	5
11	นำเสนอออกมาจากใจ จริงใจ มิใช่แค่ท่องจำมา	5
12	กิริยามารยาทในการนำเสนอคู่มือ พุดจาดี น่าประทับใจ	5
13	ความถูกต้องครบถ้วนของเอกสารและสื่อนำเสนอ	5
	รวมคะแนนทั้งหมด	100

ภาคผนวก ก.

โครงการพัฒนาโครงการงานคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ พุทธชยันตีเฉลิมราช

- **นวัตกรรมการเรียนรู้โครงการงานคุณธรรม ๕ ประเภท ๑ ศูนย์**
 - ก. โครงการงานคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ
 - ข. โครงการงานสื่อคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ
 - ค. โครงการงานวิทย-คุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ
 - ง. โครงการงานธุรกิจคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ
 - จ. โครงการงานการเมืองคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ
 - ฉ. ศูนย์การเรียนรู้โครงการงานคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ

ส่วนกลาง มีการจัดประกวด/สรรหา นวัตกรรมโครงการงานคุณธรรม ๕ ประเภท เฉพาะ ระดับมัธยมศึกษา เป็นภารกิจหลัก โดยปฏิบัติการทำงานของส่วนกลาง จะต่อยอดจากการประกวดในระดับเขตพื้นที่การศึกษา เป็นการประกวดในระดับภูมิภาคและระดับประเทศ เหมือนปีก่อนๆ ที่ผ่านมา

- โครงการงานสื่อคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ

มีแค่ผลิตสื่อ แต่มีที่มาของความคิดว่า “ทำไม? ถึงผลิตสื่อคุณธรรมนี้” มีแผนงานการผลิตสื่อ มีกระบวนการนำไปใช้ มีการติดตามประเมินผลว่า สื่อที่ผลิตขึ้นนี้ ทำให้เกิดผลดีอย่างไรต่อผู้รับสื่อ สื่อที่ผลิตขึ้นสามารถช่วยแก้ปัญหาที่ตั้งไว้ได้จริงหรือไม่? จึงจะมีความเป็นโครงการงาน

- โครงการงานวิทย-คุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ

เป็นโครงการงานวิทยาศาสตร์ที่มีแค่ทดลองเสร็จประกวดจบแล้วเลิกทำ **ไม่จำเป็นต้องคิดค้นใหม่ก็ได้** แต่**เน้น**การนำไปใช้จริงเพื่อพัฒนา/แก้ไขปัญหาจริง ๆ ในลักษณะงานจิตอาสา-บำเพ็ญประโยชน์ต่อส่วนรวม ในโรงเรียนหรือชุมชน โดยสร้างจิตสำนึกความเสียสละต่อส่วนร่วมให้แก่เยาวชนได้ดี (บางโครงการสามารถต่อยอดเป็นโครงการธุรกิจคุณธรรม หากทุนมาสนับสนุนกิจกรรมการกุศลได้ด้วย)

- โครงการงานธุรกิจคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ (ธุรกิจ 2 ข พอเพียง)

(โครงการงานธุรกิจเพื่อพัฒนาชีวิตและชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เฉลิมพระเกียรติ)

ธุรกิจที่**ไม่**ได้เน้นผลกำไรสูงสุด เน้น “ประโยชน์สุข” สูงสุด ธุรกิจที่มีความเป็นโครงการงาน สอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ “ร่วมกัน ทำดี อย่างมีปัญญา” และปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง **ไม่ใช่**ธุรกิจบาป **ไม่**ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุข **ไม่**เป็นธุรกิจที่ขัดกับหลักศีลธรรม

เป็นธุรกิจที่มีแนวคิดดี ๆ ใหม่ ๆ ที่ช่วยแก้ไขปัญหาจริงในโรงเรียนชุมชน ทำให้คุณภาพชีวิตดีขึ้น เน้นการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างประหยัดคุ้มค่าสูงสุด **มีผลกำไรที่อย่างน้อย 10% นำเข้ากองทุนโครงการงานคุณธรรม (กองทุนทำดี) ของโรงเรียน** ที่เหลือเป็นทุนหมุนเวียนของธุรกิจเพื่อปรับปรุงหรือขยายกิจการ และจัดสรรเป็นเงินออมหรือทุนการศึกษาของคนทำงาน

- โครงการการเมืองคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ

โครงการเชิงยุทธศาสตร์ที่เปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีศักยภาพเป็นผู้นำตัวจริง **คิดการใหญ่** (Think Big) ได้ดี **มีคุณธรรมเป็นแบบอย่าง** มาร่วมกันคิดออกแบบองค์กร โครงสร้าง การเมืองภาคเยาวชน ด้วยตนเองอย่างสร้างสรรค์ไม่จำกัดรูปแบบ เพื่อเป็นเจ้าภาพหลักในการขับเคลื่อน-เกาะติด การทำความดีของเยาวชน การแก้ปัญหาของเยาวชนด้วยเยาวชนเอง ทั้งนี้ เยาวชนที่เข้ามาสู่ตำแหน่งบริหารองค์กรการเมืองนี้ ต้องเป็นแบบอย่างและถูกฝึกฝนอบรมให้มีคุณลักษณะ ๓ ด้านด้วยกัน คือ ๑) **รักชาติรักส่วนรวม** ด้วยงานอาสาสมัคร ๒) **เป็นคนดีมีศีลธรรม** ด้วยการปฏิบัติทางศาสนา ๓) **มีความรู้ความสามารถ** ด้วยการศึกษาทันทีทั้งทางโลกและทางธรรม โดยทั้ง ๓ ด้านนี้ต้องกำหนดให้เป็นข้อปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตในแต่ละวัน/สัปดาห์/เดือน ที่วัดประเมินได้ นับเวลาปฏิบัติได้

โครงการการเมืองคุณธรรมนี้ มักจะพัฒนามาจากการยกระดับโครงการคุณธรรมขนาดใหญ่ที่มีคุณภาพโดดเด่น มาเป็นองค์กรขับเคลื่อนให้เกิดโครงการคุณธรรมทุกประเภททั้งระบบโรงเรียน หรือการยกเครื่องคณะกรรมการนักเรียนให้ถูกออกแบบใหม่ (re-engineering) ให้เป็นองค์กรที่เยาวชนรู้สึกเป็นเจ้าของ แล้วบริหารปกครองในด้านการส่งเสริมการทำความดีของเยาวชน การแก้ปัญหาของเยาวชนด้วยกันเอง อย่างเกาะติดและเข้มแข็ง ทั้งภายในโรงเรียนและลงสู่ชุมชน

- ศูนย์การเรียนรู้โครงการคุณธรรม เฉลิมพระเกียรติ

โรงเรียนที่ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่านโครงการคุณธรรมทั้ง ๕ ประเภท อย่างกว้างขวางในทุกช่วงชั้น ทั้งระบบโรงเรียน มิใช่มีแค่ไม่กี่โครงการเพื่อส่งประกวดเท่านั้น จะเป็นโครงการขนาดเล็กหรือใหญ่ก็ได้แต่ต้องมีจำนวนโครงการ ไม่น้อยกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำที่กำหนด ตามสูตร

$$P > \frac{N}{100}$$

โดย P = จำนวนโครงการ N = จำนวนนักเรียนทั้งหมด

ทั้งนี้ มิใช่สักแต่ว่ามีโครงการเยอะ แล้วจัดเป็นงานนิทรรศการ/เทศกาลครั้งเดียวจบ หรือ สร้างเอกสารหลอกๆ ขึ้นมาแต่มีได้ดำเนินการจริงจัง โครงการทั้งหมด แม้จะเป็นโครงการเล็กก็ตาม ต้องเป็นโครงการที่ดำเนินงานจริงๆอย่างต่อเนื่อง ในช่วงระยะเวลาอย่างน้อย ๑ - ๒ เดือน ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ถึงผู้เรียนได้จริง โครงการบรรลุเป้าหมายได้ อนึ่ง โรงเรียนควรพัฒนารูปแบบรายงานโครงการคุณธรรม เป็นฉบับง่าย ๓ - ๕ หน้ากระดาษ ก็ได้ ไม่ต้องทำเป็นรูปเล่มสมบูรณ์

การประเมิน ให้กรอกแบบประเมินแสดงจำนวนโครงการและระดับความก้าวหน้าของโครงการทั้งหมดของโรงเรียน พร้อมแนบสรุปย่อโครงการใน ๑ หน้ากระดาษ และสรุปรูปภาพใน ๑ หน้ากระดาษมาประกอบด้วย ส่วนรูปเล่มโครงการฉบับสมบูรณ์ ให้เลือกส่งเฉพาะโครงการคุณธรรมที่มีคุณภาพโดดเด่นสูงสุด ๓ อันดับแรก ของโรงเรียน มาเป็นตัวอย่างสำหรับการพิจารณาในขั้นต้นของการประกวดคัดเลือก เพื่อเข้าสู่การประเมินในระดับภูมิภาคและระดับประเทศต่อไป

ภาพรวมการประกวดโครงการคุณธรรมระดับภูมิภาค และระดับประเทศ

- การคัดเลือกในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่ เป็นกระบวนการที่ขึ้นอยู่กับโรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้นๆ กคพ.จะเป็นเพียงผู้ประสานผ่านทาง สพฐ. เพื่อให้ตัวแทนโครงการจาก สพป. สพม. เขตพื้นที่ละ ๑ โครงการได้มาเข้าร่วมค่ายระดับภูมิภาค ๘ ค่าย ๘ ภูมิภาค
- การรับสมัครในระดับภูมิภาค มี ๒ ช่องทาง (๑) โครงการที่ผ่านการคัดเลือกของ สพม.และ สพป. แล้วเสนอชื่อไปที่ สพฐ. หรือ (๒) กรณีเกิดปัญหาในระดับเขตพื้นที่ไม่ได้จัดประเมินคัดเลือก โครงการที่มั่นใจว่าได้ดำเนินการอย่างจริงจังจนเกิดผลสำเร็จแท้จริง สามารถส่งข้อมูลโครงการเพื่อรับการคัดเลือกโดยตรงมาที่ กคพ. ภายในวันที่ ๓๐ กันยายน ผ่านทางอีเมล moralproject@gmail.com
- การคัดเลือกในระดับภูมิภาค จะอยู่ในรูปแบบการจัดค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ๘ ค่าย ๘ ภูมิภาค ตามตารางด้านล่างนี้ โดยเป็นการบูรณาการหลอมรวมรูปแบบค่าย นิทรรศการโครงการ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการประกวดคัดเลือกโครงการเข้าไว้ด้วยกันในค่ายเดียว โดยจะจัดขึ้นประมาณช่วงเดือนตุลาคม – ธันวาคม
- การเยี่ยมประเมินโครงการในพื้นที่จริง ประมาณช่วงเดือน ธันวาคม– มกราคม
- การประกวดระดับประเทศ ประมาณช่วงเดือนมกราคม–มีนาคม

ตารางแสดงการแบ่งกลุ่มพื้นที่ ค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมระดับภูมิภาค ๘ ค่าย ๘ ภูมิภาค

กลุ่มที่	ภูมิภาค	(เลข สพม.) จังหวัด (จำนวน สพป.)	จน.จว.	สพป.	สพม.
1	เหนือตอนบน	34เชียงใหม่(๖)-แม่ฮ่องสอน(๒), 35ลำปาง(๓)-ลำพูน(๒), 36เชียงราย(๔)-พะเยา(๒), 37แพร่(๒)-น่าน(๒),	8	23	4
2	เหนือตอนล่าง	38สุโขทัย(๒)-ตาก(๒), 39พิษณุโลก(๓)-อุตรดิตถ์(๒), 40เพชรบูรณ์(๓), 41กำแพงเพชร(๒)-พิจิตร(๒), 42นครสวรรค์(๓)-อุทัยธานี(๒)	10	21	5
3	อีสานบน	19เลย(๓)-หนองบัวลำภู(๒), 20อุดรธานี(๔), 21หนองคาย(๓), 22นครพนม(๒)-มุกดาหาร(๑), 23สกลนคร(๓), 25ขอนแก่น(๕)	8	23	6
4	อีสานล่าง	24กาฬสินธุ์(๓), 26มหาสารคาม(๓), 27ร้อยเอ็ด(๓), 28ศรีสะเกษ(๔)-ยโสธร(๒), 29อุบลราชธานี(๕)-อำนาจเจริญ(๑), 33สุรินทร์(๓)	8	24	6
5	ประตืออีสาน	4สระบุรี(๒)- ปทุมธานี(๒) , 7ปราจีนบุรี(๒)-นครนายก-สระแก้ว(๒), 30ชัยภูมิ(๓), 31นครราชสีมา(๗), 32บุรีรัมย์(๔)	8	23	5
6	กลาง-ตะวันออก	1.2กรุงเทพฯ(๓), 3นนทบุรี(๒)-อยุธยา(๒), 5สิงห์บุรี- ลพบุรี(๒)-ชัยนาท -อ่างทอง, 6ฉะเชิงเทรา(๒)-สมุทรปราการ(๒), 17จันทบุรี(๒)-ตราด(๑), 18ชลบุรี(๓)-ระยอง(๒)	12	23	7
7	ตะวันตก-ใต้ตอนบน	8ราชบุรี(๒)-กาญจนบุรี(๔), 9สุพรรณบุรี(๓)-นครปฐม(๒), 10เพชรบุรี(๒)-ประจวบคีรีขันธ์(๒)- สมุทรสงคราม-สมุทรสาคร, 11สุราษฎร์ธานี(๓)-ชุมพร(๒)	11	22	4
8	ใต้ตอนล่าง	12นครศรีธรรมราช(๔)-พัทลุง(๒), 13ตรัง(๒)-กระบี่, 14พังงา-ภูเก็ต-ระนอง, 15ปัตตานี(๓)-ยะลา(๓)-นราธิวาส(๓), 16สงขลา(๓)-สตูล	11	25	5
	รวมจำนวน		76	185	42

*หมายเหตุ การจัดแบ่งค่ายและกำหนดเวลาการจัดค่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม โดยที่ สพฐ. จะประกาศให้ทราบในแต่ละปีผ่านทางเว็บไซต์ <http://www.vitheebuddha.com>

www.moralproject.net

ใบสมัคร

เข้าร่วมค่ายระดับภูมิภาค ปีการศึกษา ๒๕๕๙

โครงการพัฒนาโครงการงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

“ลดเลิกพฤติกรรมเสี่ยง สร้างครอบครัวอบอุ่น หนุนชุมชนเข้มแข็ง”

๑. ชื่อโครงการ _____
ชื่อกลุ่ม _____ โรงเรียน _____
ที่ตั้ง _____
สังกัด สพป./สพม. _____
โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ e-mail: _____
๒. ผู้บริหารที่ปรึกษา ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
ครูที่ปรึกษา ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
พระสงฆ์ที่ปรึกษา ชื่อ-ฉายา _____ วัด _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
๓. เยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ (มีจำนวน ๘-๑๐ คน)
- (๑) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
ประธาน _____
โทรศัพท์ _____ facebook.com/ _____ e-mail: _____
- (๒) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____ รอง _____
ประธาน _____
โทรศัพท์ _____ facebook.com/ _____ e-mail: _____
- (๓) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
เลขานุการ _____
โทรศัพท์ _____ facebook.com/ _____ e-mail: _____
- (๔) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
- (๕) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
- (๖) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
- (๗) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
- (๘) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____
- (๙) ด.ช./ด.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____

(๑๐) ด.ช./ต.ญ./นาย/นางสาว _____ ม. _____ ตำแหน่ง _____

โปรดกาเครื่องหมาย * หน้ารายชื่อเยาวชนที่เป็นตัวแทนมาเข้าร่วมค่ายระดับภูมิภาค จำนวน ๓ คน

ข้าพเจ้าในนามของผู้รับผิดชอบโครงการ ขอสมัครเข้าร่วมค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมระดับภูมิภาค

ลายมือชื่อเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ

ลายมือชื่อผู้รับรอง

(.....)

ประธานโครงการ

...../...../.....

(.....)

ครูที่ปรึกษา

...../...../.....

หมายเหตุ ส่งใบสมัครนี้ **สรุปย่อโครงการ** ใน ๑ หน้ากระดาษ และ**สรุปรูปภาพโครงการ** ใน ๑ หน้ากระดาษ มาที่อีเมล moralproject@gmail.com **ภายในวันที่ 30 กันยายน 2559**

ภาคผนวก ข.

๑. รายงานโครงการ จัดพิมพ์ให้มีจำนวนหน้า ๒๐-๕๐ หน้ากระดาษขนาด A4 ไม่รวมปก โดยแสดงเนื้อหาบทและหัวข้อต่างๆ ตามที่กำหนด ดังนี้ (ดูตัวอย่างโครงการระดับประเทศ ที่ www.moralproject.net)

(๑) ปกหน้า

(๑.๑) ปกนอก (แสดงชื่อโครงการเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, ชื่อกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ, ชื่อสถานศึกษา, ชื่อสังกัด โดยระบุสพท., และพิมพ์ระบุว่า รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการประกวดโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ประจำปีการศึกษา..... ระดับมัธยมศึกษา ที่จัดโดย กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.))

(๑.๒) ปกใน (แสดงชื่อโครงการเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ, รายชื่อสมาชิกกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการโดยระบุ ชื่อ-นามสกุล ตำแหน่ง ชั้นเรียน, ชื่อ-ฉายา-นามสกุลพระสงฆ์ที่ปรึกษาโดยระบุวัดและที่ตั้งของวัด หมายเลขโทรศัพท์/E-mail, ชื่อผู้บริหารและครูที่ปรึกษาโดยระบุ ตำแหน่ง หมายเลขโทรศัพท์/E-mail, ชื่อสถานศึกษา ที่ตั้ง หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร/E-mail/เว็บไซต์(ถ้ามี))

(๒) กิตติกรรมประกาศ (แสดงการขอบคุณบุคคล คณะ องค์กรต่างๆ ที่สนับสนุนการทำโครงการ เป็นต้น)

(๓) บทคัดย่อ (สรุปย่อเนื้อหาและประเด็นสำคัญของโครงการเป็นความเรียงใน ๑ หน้ากระดาษ)

(๔) ผังมโนทัศน์ (สรุปภาพรวมของโครงการทั้งหมดเป็นผังมโนทัศน์ ใน ๑ หน้ากระดาษ)

(๕) บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญ (อธิบายความเป็นมา แรงบันดาลใจ หรือเหตุผล ที่ทำให้เกิดทำโครงการขึ้น)

๑.๒ วัตถุประสงค์ (แสดงจุดมุ่งหมายของการทำโครงการ เป็นรายชื่อ ไม่ควรเกิน ๕ ข้อ)

๑.๓ ขอบเขตการศึกษาเรียนรู้ (ระบุ กลุ่มเป้าหมาย กำหนดระยะเวลาและสถานที่ ในการดำเนินการโครงการ)

(๖) บทที่ ๒ การดำเนินการโครงการ

๒.๑ วิธีการดำเนินงาน (อธิบายวิธีการดำเนินงาน, แสดงแผนผังขั้นตอนการดำเนินงาน, แสดงปฏิทินหรือกำหนดการดำเนินงาน และ/หรือ มีรูปภาพประกอบ)

๒.๒ งบประมาณ (แสดงรายการค่าใช้จ่ายโดยแยกเป็นรายหมวดและยอดรวม)

๒.๓ แหล่งที่มาของงบประมาณ (กรณีที่มีการระดมทุนหรือหางบประมาณเพิ่มเติมขึ้นเอง ให้อธิบายถึงวิธีการระดมทุนหรือการเข้าถึงแหล่งงบประมาณนั้นโดยย่อด้วย)

๒.๔ อุปสรรคความผิดพลาดและการแก้ปัญหา (อธิบายถึงอุปสรรคปัญหาหรือข้อขัดข้องต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการโครงการ และการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แล้วสรุปเป็นบทเรียนที่ได้จากการเผชิญปัญหานั้นๆ)

(๗) บทที่ ๓ ผลการดำเนินงาน

(แสดงผลการดำเนินงานโดยอธิบายพร้อม รูปภาพ และ/หรือ มีสถิติ ตาราง หรือแผนภูมิ ประกอบ)

(๘) บทที่ ๔ การศึกษาวิเคราะห์

๔.๑ ปัญหาและสาเหตุ (ประมวลข้อมูลสภาพปัญหา แล้ววิเคราะห์สืบสาวหาสาเหตุของปัญหา)

๔.๒ เป้าหมายและทางแก้ (วิเคราะห์เชื่อมโยงเป้าหมายของโครงการกับวิธีการดำเนินงาน ว่าเป็นหนทางไปสู่เป้าหมายที่วางไว้อย่างไร อย่างเป็นเหตุเป็นผล)

๔.๓ หลักการและหลักธรรมที่นำมาใช้ (แสดงหลักธรรมและแนวพระราชดำริ/พระราชดำรัสที่นำมาใช้ พร้อมอธิบายความหมายโดยย่อ แล้วอธิบายเชื่อมโยงกับโครงการ อย่างสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผล)

๔.๔ ประเมินผลการดำเนินงาน (แสดงหรืออธิบายเหตุผลว่า ผลการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการหรือไม่ เพียงใด เพราะเหตุใด และ/หรือแสดงสถิติประกอบ(ถ้ามี))

๔.๕ การประเมินตนเอง (สมาชิกกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการทุกคน แสดงความคิดเห็นและความรู้สึกต่อการพัฒนาตนเอง หรือความประทับใจต่อสิ่งที่ได้เรียนรู้ระหว่างการดำเนินการโครงการ)

- ๔.๖ การประเมินและวิจารณ์โดยผู้อื่น (แสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ คำวิจารณ์ และข้อเสนอแนะ ของผู้บริหารสถานศึกษา อาจารย์และพระสงฆ์ที่ปรึกษาโครงการงาน ๓ ท่าน และ/หรือ บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องอีกไม่เกิน ๕ คน เช่น ผู้ปกครอง, นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย, คนในชุมชน)
- (๙) บทที่ ๕ บทสรุปและข้อเสนอแนะ
- ๕.๑ สรุปผลการดำเนินการโครงการงาน (อธิบายสรุปภาพรวมของโครงการงานทั้งหมดเชื่อมโยงสู่กระบวนการเรียนรู้และพัฒนาคุณธรรมตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการงานคุณธรรม)
- ๕.๒ แผนการดำเนินงานในอนาคตและข้อเสนอแนะ (แผนการดำเนินงานในภาคการศึกษาต่อไป)
- (๑๐) เอกสารอ้างอิง (ถ้ามี)
- (๑๑) ภาคผนวก (ถ้ามี)

๒. สรุปย่อโครงการงาน ใน ๑ หน้ากระดาษ และสรุปรูปภาพโครงการงาน ใน ๑ หน้ากระดาษ
สรุปย่อโครงการงานทั้งหมดและรูปภาพประกอบลงในกระดาษขนาด A4 ตามตัวอย่างในหน้าที่ ๒๕

๓. แผ่นพับ (Brochure) สรุปโครงการงาน

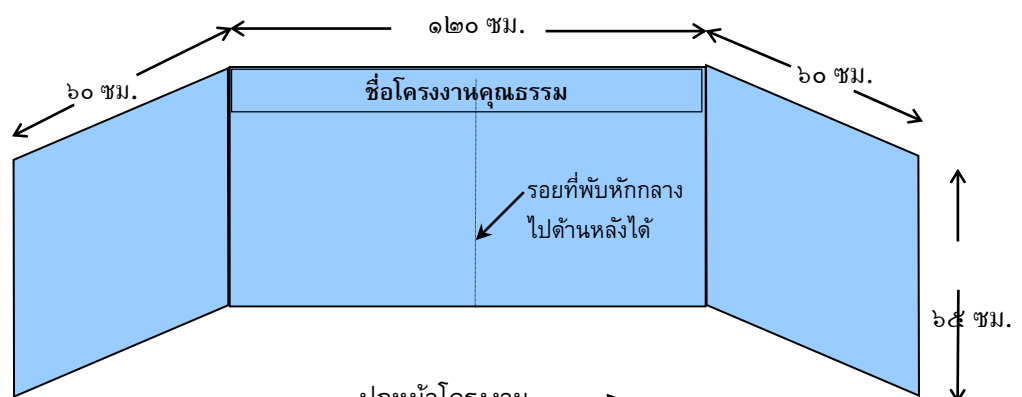
สรุปโครงการงานทั้งหมดลงใน ๑ แผ่นกระดาษขนาด A4 ที่พับ ๓ ส่วน ที่พิมพ์ทั้งด้านหน้าและด้านหลัง โดยออกแบบและพิจารณาเลือกเนื้อหา รูปภาพ ตารางหรือแผนภูมิประกอบ ให้สวยงามสำหรับเผยแพร่

๔. สื่อ Presentation ทางคอมพิวเตอร์ หรือ VCD นำเสนอโครงการงาน

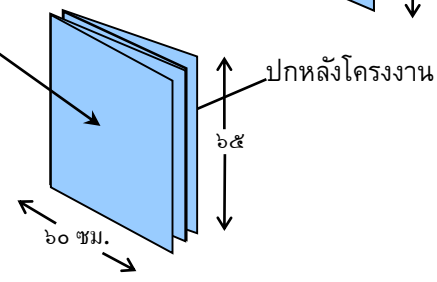
เล่าเรื่องแสดงภาพรวมและเจาะประเด็นสำคัญของโครงการงานลงในสื่อ Presentation เช่น Powerpoint หรือเป็นวีดิทัศน์ (VCD) ในระยะเวลาไม่เกิน ๗ นาที

๕. แผ่นป้าย (Board) นิทรรศการโครงการงาน

แสดงภาพรวมและสรุปสาระสำคัญของโครงการงานทั้งหมด ได้แก่ ชื่อโครงการงาน สถานศึกษา รายชื่อที่ปรึกษาและกลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการงาน บทคัดย่อ ผังมโนทัศน์ วิธีการดำเนินงาน ผลการดำเนินงาน ข้อมูลสถิติ การประเมินผลสรุปผล เป็นต้น โดยมุ่งเน้นการจัดแสดงเป็น แผ่นผัง แผนภูมิ รูปภาพ ตาราง สัญลักษณ์ ฯลฯ ที่ทำให้ผู้ชมเข้าใจได้โดยไว โดยใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคนิคทางศิลปะมาช่วยนำเสนอให้เกิดการสื่อความได้ง่าย ชัดเจน และน่าสนใจ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

วัสดุที่แนะนำ: ใช้พลาสติกกึ่งทึบหนา ๓หรือ๕ มม.
ถ้าทำได้ถูกต้องตามที่กำหนดจะสามารถพับแผ่นป้าย
สลับกันได้เป็น ๔ ทบ มีลักษณะเป็น Big Book ขนาด
ประมาณ ๖๐ x ๖๕ เซนติเมตร ดังรูป

โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๔ ระดับมัธยมศึกษา

โครงการ “ลด ละ เลิก บุหรี่ – เมรัย สถานสายใย เทิดไถ้องค์ราชันย์”

(Stop Drinking and Smoking, Make Homesweet and Unanimity to Pay His Majesty's Loyalty)

โดยเยาวชนกลุ่ม “ดวงตาเห็นธรรม” โรงเรียนเวียงมอกวิทยา ตำบลเวียงมอก อำเภอดงเจน จังหวัดลำปาง
สพท. ลำปาง เขต ๒

หลักธรรมสำคัญ : ศีล ๕ , อปายมุข ๖ , ไตรสิกขา

พระราชดำริ/พระราชดำรัส : บวร (บ้าน วัด โรงเรียน) และ เศรษฐกิจพอเพียง (การสร้างภูมิคุ้มกัน)

ประเด็นปัญหาหลัก : นักเรียนดื่มเหล้า-สูบบุหรี่ อันเนื่องจากนักเรียนคบเพื่อนกลุ่มเสี่ยง หลงผิด และมีพฤติกรรมลอกเลียนแบบ ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลลูก ตามใจลูกและเป็นแบบอย่างที่ไม่ดี สภาพชุมชนดื่ม-สูบไม่เลือกที่ ไม่ตระหนักถึงปัญหาและผลกระทบและไม่มีภูมิคุ้มกัน อีกทั้งชุมชนมีเป็นพื้นที่เสี่ยง (มีร้านค้าขายเหล้า-บุหรี่ จำนวน ๗ ร้าน) และนักเรียนห่างเหินธรรมะ ที่ใช้ในการขัดเกลาจิตใจ

กลุ่มเป้าหมาย : นักเรียนโรงเรียนเวียงมอกวิทยาและนักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง (จำนวน ๒๒ คน)

กิจกรรมเด่น : คณะกรรมการโครงการฯ ได้สานต่อกิจกรรมในภาคเรียนที่ ๑ ประกอบด้วย กิจกรรม “แกนนำผู้ก่อการดี กัลยาณมิตร (D⁺)” กิจกรรม “กระบอกเสียงแห่งธรรม” กิจกรรม “บริสุทธิ์ใจ คั่นได้ทั่วตัว” กิจกรรม “รู้แจ้งเห็นธรรม” (อบรมธรรมะ-วิปัสสนา) และจัดกิจกรรมเพิ่มเติมภาคเรียนที่ ๒ ประกอบด้วย (๑) กิจกรรม “สายลับสีขาว” (๒) กิจกรรม “ปลูกจิตสำนึกลด ละ เลิก เหล้า – บุหรี่” (๓) กิจกรรม “นำสื่อความดี สู่มุขชุมชน” และ (๔) กิจกรรม “สถานสายใยครู ผู้รู้บ้าน” กิจกรรมเหล่านี้เป็นกิจกรรมที่มุ่งการติดตามพฤติกรรม แก้ไขปัญหา และปลูกจิตสำนึกการลด ละ เลิก บุหรี่-เหล้าของนักเรียนและนักเรียนกลุ่มเสี่ยงอย่างเป็นปัจจุบันและใกล้ชิดจากสายลับสีขาวและแกนนำผู้ก่อการดีกัลยาณมิตร อีกทั้งได้โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากครูประจำชั้น ผู้ปกครอง และทุกฝ่ายในชุมชน

ผลที่เกิดขึ้น : นักเรียนมีค่านิยมในการลด ละ เลิก บุหรี่-เมรัยจากการจัดกิจกรรมอย่างหลากหลาย ตามแนวพระราชดำริบวร และหลักพุทธวิธี และสรุปผลสัมฤทธิ์ในภาคเรียนที่ ๒ พบว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ๒๒ คน มีพฤติกรรมปลอดจากเหล้า-บุหรี่ยรวม ๑๘ คน ร้อยละ ๘๑.๘๑ (เพิ่มจากภาคเรียนที่ ๑ ร้อยละ ๘.๑๘) และมีพฤติกรรมไม่ปลอดจากเหล้า-บุหรี่ยรวม ๔ คน ร้อยละ ๑๘.๑๘ (ภาคเรียนที่ ๑ จำนวน ๓ คน ร้อยละ ๒๗.๒๗) ค่าเฉลี่ยลดลงจากเดิมร้อยละ ๘.๐๘)

กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ :

๑. นายธีรพล ชายเมือง	ม.๖	ประธาน
๒. นายสุทธิพงษ์ ดีบจ้อ	ม.๖	รองประธาน
๓. นางสาววิญญูดี ชุ่มชุมภู	ม.๖	รองประธาน
๔. นางสาวเบญจมาศ สมมะโน	ม.๖	เลขานุการ
๕. นางสาวบุษยรัตน์ สิงห์คำโล	ม.๖	เหรัญญิก
๖. นางสาววิลาวัณย์ ศรีงาม	ม.๖	ประชาสัมพันธ์
๗. นางสาวนุภา ลาวเซียง	ม.๖	สวัสดิการ
๘. นางสาวอรพรรณ สีเมือง	ม.๖	สวัสดิการ

พระสงฆ์ที่ปรึกษา : พระครูวิรุฬห์พิพัฒนกิจ เจ้าอาวาสวัดห้วยริน
ผู้บริหารที่ปรึกษา : นายมานพ แสนทวี ผู้อำนวยการโรงเรียน
ครูที่ปรึกษา : นายสานติกรศรี วงศ์เขียว
กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

จำนวนครู ๒๔ คน จำนวนนักเรียน ๔๗๕ คน แยกเป็น ช่วง
ชั้นที่ ๓ รวม ๓๕๓ คน ช่วงชั้นที่ ๔ รวม ๑๒๔ คน
ติดต่อ ครูสานติกรศรี โทร. ๐๘๑ ๒๘๘ ๗๒๘๓
fb โครงการ: facebook.com/moralprojectpage007

สนับสนุนโดย

- กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเสริมสร้างเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.)
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (ศูนย์คุณธรรม)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) (โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ)

(ตัวอย่าง) **ผังสรุปโมทัศน์โครงการคุณธรรม** แบบตารางวิเคราะห์คำถาม ๕ ข้อ (ปัญหา-สาเหตุ-เป้าหมาย-ทางแก้-กิจกรรม/พระราชดำริ)

ชื่อโครงการ: “ลูกแกะเทวดา ล้อมหมาป่าให้สันถุทธ์” พิชิตปัญหาบุหรี่สุรา พัฒนาชุมชนเข้มแข็ง กลุ่ม: ลูกแกะชั้นเทพ โรงเรียน: ไตรสิกขาวิทยา	
<p style="text-align: center;">(๑) ปัญหา</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนกลุ่มเสี่ยง จำนวน ๓๐ คน มีพฤติกรรมดื่มเหล้า สูบบุหรี่ - เพื่อนนักเรียนมีแนวโน้มลอกเลียนแบบพฤติกรรมเพื่อนกลุ่มเสี่ยงในทางไม่ดีเพิ่มขึ้น 	<p style="text-align: center;">(๓) เป้าหมาย</p> <ul style="list-style-type: none"> - นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ทั้งหมด ๓๐ คน ลด ละ เลิก พฤติกรรมเสี่ยงลงได้ โดยอย่างน้อย ๒๕ คน เลิกดื่มเหล้าสูบบุหรี่ลงได้เด็ดขาด ภายในภาคการศึกษาที่ ๑ - นักเรียนทั้งโรงเรียน ๑,๒๐๐ คน เป็นกัลยาณมิตรต่อกัน ช่วยกันเฝ้าระวังพฤติกรรมเสี่ยงปฏิเสธการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ได้ - นร.กลุ่มเสี่ยง ๓๐ คน+แกนนำกัลยาณมิตร ๓๐ คน ร่วมกันทำงานจิตอาสาต่อส่วนรวม - นักเรียนในโรงเรียนมีพฤติกรรมใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
<p style="text-align: center;">(๒) สาเหตุ</p> <p>ปัจจัยภายใน</p> <p>นร.มีความหลงผิด, ค่านิยมผิดตามเพื่อน, อยากรู้อยากลอง</p> <p>นร.ขาดความรู้ ขาดความตระหนัก ในพิษภัยของบุหรี่ สุรา ยาเสพติด</p> <p>นร.ไม่เคารพยำเกรงในกฎระเบียบของโรงเรียน</p> <p>นร.ขาดธรรมะเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวในจิตใจ ไม่ค่อยเข้าวัด-ปฏิบัติธรรม</p> <p>ปัจจัยภายนอก</p> <p>อิทธิพลเพื่อนกลุ่มเสี่ยง ชักชวน และสร้างค่านิยมผิดๆ</p> <p>ครอบครัวไม่ค่อยดูแล เอาใจใส่ ขาดความเข้าใจในวัยรุ่น</p> <p>ผู้ปกครอง/คนในชุมชน เป็นแบบอย่างไม่ดี ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ ให้พบเห็นได้ในที่สาธารณะ</p> <p>ชุมชนมีพื้นที่เสี่ยง เช่น ร้านขายเหล้าบุหรี่ ถึง ๑๐ ร้าน อยู่ใกล้โรงเรียนถึง ๕ ร้าน</p> <p>โรงเรียน วัด ชุมชน ไม่มีพื้นที่หรือให้โอกาสวัยรุ่นใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ หรือมีไม่พอ</p>	<p style="text-align: center;">(๔) ทางแก้</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดอบรมให้ความรู้สร้างความตระหนักในโทษภัยของบุหรี่ สุรา ยาเสพติด - จัดรายการ “จะเป็นคนดี ฉันทัญญา” ทางเสียงตามสายของโรงเรียน - ตั้งกลุ่ม “เพื่อนแท้” ดูแลเพื่อนกลุ่มเสี่ยงเป็นรายบุคคลด้วยพลังบวก จนกว่าจะเลิก - จัดตั้งเครือข่ายเฝ้าระวัง “สายลับสีขาว” รายงานพฤติกรรมเสี่ยงทั้งในและนอก ร.ร. - จัดตั้งกลุ่มนักเรียนอาสาสมัครตรวจกัน ทุกวันตอนเช้า “บริสุทธิ์ใจกัน ได้ทั่วตัว” - เพื่อนแท้ ไปเยี่ยมบ้าน กลุ่มเสี่ยง เป็นประจำสัปดาห์ละ ๒ – ๓ ครั้ง - นักเรียนกลุ่มเสี่ยง ๓๐ คน นักเรียนแกนนำ “เพื่อนแท้” ๓๐ คน ร่วมกันทำงานจิตอาสาบำเพ็ญประโยชน์ในโรงเรียนทุกเช้า ที่โรงพยาบาลทุกวันเสาร์ และที่วัดทุกวันอาทิตย์ - ประชุมร่วม ครู ผู้ปกครอง นร. กับหน่วยงานในชุมชน ดำรวจ สาธารณสุข ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน ให้รับทราบและตระหนักชัดในปัญหา ให้ช่วยกันแก้ปัญหาและเฝ้าระวัง - จัดกิจกรรม “ครอบครัวสามัคคี เล่นกีฬา พาเข้าวัด ปฏิบัติธรรม” ทุกส.-อา.ต้นเดือน
<p>(๕) หลักธรรมที่ขาด/บกพร่อง ที่ควรปลูกฝัง: ศีลข้อที่ ๕, หลักวัน “อบายมุข”, สังคหวัตถุ ๔ (ทาน, ปิยวาจา, อัตถจริยา, สมานัตตตา), ไตรสิกขา (ศีล, สมาธิ, ปัญญา)</p> <p>พระราชดำริ/พระราชดำรัส ที่อัญเชิญมาใช้: บวร (บ้าน-วัด-โรงเรียน/ราชการ), ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (พอประมาณ, มีเหตุผล, มีภูมิคุ้มกัน)</p>	

ภาคผนวก ค.

ปฏิทินงานโครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ปีการศึกษา ๒๕๕๙

ที่	ตารางสรุปการดำเนินงาน ปฏิทินงาน	ปี ๒๕๕๙									ปี ๒๕๖๐		
		เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.
๑	ประชาสัมพันธ์	←→											
๒	สพป./สพม.รับสมัครเยาวชนเข้าอบรมทำโครงการ	←→											
๓	สพป./สพม.จัดประชุม/ค่ายอบรมการทำโครงการ	←→											
๔	กลุ่มเยาวชนส่ง ร่างโครงการและใบสมัครเข้าร่วมโครงการมาที่ สพป./สพม. ที่ต้นสังกัด			←→		ช่วงเตรียมความพร้อม							
๕	สพป./สพม.ส่งข้อมูลจำนวนโครงการมาที่ สนท. สพฐ.			←→									
๖	กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบ ดำเนินการโครงการระยะที่ ๑			←→									
๗	สพป./สพม.ช่วยสนับสนุนติดตามประเมินผล			←→								การประกวดระดับ สพท.	
๘	สพป./สพม.คัดเลือกโครงการระดับเขตพื้นที่การศึกษาจำนวน ๑ โครงการมาเข้าค่ายระดับภูมิภาค					←→							
๙	กคพ.ร่วมกับ สพฐ.+ สพป. ๘ แห่ง จัดค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ๘ ค่าย ๘ ภูมิภาค			←→		←→							
๑๐	กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบดำเนินการโครงการระยะที่ ๒							←→					
๑๑	กคพ.ตรวจเยี่ยม โครงการที่เข้ารอบในพื้นที่จริง							←→					
๑๒	กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบฯ ประมวลสรุปผลการดำเนินงานทั้ง ๒ ระยะ และจัดทำเอกสารและสื่อนำเสนอโครงการฉบับสมบูรณ์							←→					
๑๓	๓๒ โครงการที่เข้ารอบมีตัวแทน(นร.๓ครู๑) มาเข้า (๑) ค่ายพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติระดับประเทศ (๒) การประกวดโครงการรอบชิงชนะเลิศ ระดับประเทศ (๓) พิธีมอบรางวัลเกียรติยศ และ (๔) นิทรรศการโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ระดับประเทศ							←→					

ภาคผนวก ง.

(ตัวอย่าง) ใบงานตอบคำถาม ๕ ข้อ และสรุปผังมโนทัศน์ เพื่อเริ่มต้นทำโครงการคุณธรรม

๑. ชื่อกลุ่ม โรงเรียน ชั้น/ห้องเรียน.....

๒. รวบรวมความดีในกลุ่ม มีจำนวน ความดี ได้แก่

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ความดีที่เลือกเป็นประเด็นมาทำโครงการคือ

โดยตั้งชื่อเป็นโครงการว่า

๓. การตอบคำถาม ๕ ข้อ (กระบวนการคิดตามกรอบทฤษฎีของอริยสัจจ ๔)

(๑) “ปัญหา” ที่เลือกเป็นประเด็นเริ่มต้นทำโครงการ คืออะไร?

ระบุสภาพปัญหาให้ชัดเจน ใคร? ทำ พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อะไร? ก่อ ผลกระทบอะไร? ตามมา (ปัญหา เทียบได้กับ ทุกข์ เป็นสภาพการณ์ที่ผิดปกติ ไม่ดี ไม่น่าพอใจ หรือเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ผิดศีลธรรม/กฎระเบียบ หรือผิดจากมารยาทที่ถูกต้อง เป็นต้น)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(๒) ปัญหานั้นมี “สาเหตุ” มาจากอะไร? วิเคราะห์ร่วมกันว่าอะไรเป็นสาเหตุที่แท้จริง? โดยแยกแยะว่าอะไรเป็นปัจจัยภายใน? (ภายในตัวคนที่ก่อปัญหา) อะไรเป็นปัจจัยภายนอก? (สิ่งแวดล้อม-สังคมภายนอก)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(๓) “เป้าหมาย” ของการแก้ปัญหาคืออะไร? (เป้าหมายเชิงคุณภาพ และ เป้าหมายเชิงปริมาณ)

โดยระบุให้ชัดเจนว่า ใคร? เป็นกลุ่มเป้าหมาย พฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือ พฤติกรรม

ที่พึงประสงค์ เป็นอย่างไร? จะส่งผลกระทบต่ออะไร? ให้ดีขึ้นตามมา จำนวนหรือร้อยละ(%) เท่าไร? ภายในขอบเขต ระยะเวลาเท่าไร? และพื้นที่ใด? และอะไรเป็น คุณธรรมเป้าหมาย? ที่ต้องการพัฒนาให้เกิดขึ้น (ควรเริ่มคิดวางแผนเป้าหมายระยะสั้น ๒ เดือนแรกก่อน จากนั้นจึงพิจารณาเป้าหมายระยะกลาง-ยาวต่อไป)

.....

.....

.....

.....

.....

(๔) “ทางแก้” หรือวิธีการดำเนินงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้น มีแผนงาน อะไรบ้าง?

ให้ช่วยกันวางแผนการทำงานที่จะสามารถทำได้ในระยะเวลา ๒-๓ เดือนแรกก่อน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

(๕) การดำเนินงานโครงการดังกล่าว นั้น มีการอ้างอิง “หลักการและคำสอนในหลวง” อะไรบ้าง? (หากยังไม่สามารถระบุที่ถูกต้องแน่นอนได้ ก็ให้ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ แทนไปก่อน แล้วไปค้นคว้าต่อในภายหลังก็ได้) หลักการ (ทางศาสนา หรือ หลักคุณธรรม/ค่านิยมก็ได้)

.....

.....

คำสอนในหลวง (แนวพระราชดำริ หรือ พระราชดำรัส หรือหลักทรงงาน ก็ได้)

.....

.....

๔. เมื่อตอบคำถาม ๕ ข้อนี้ได้แล้ว ก็ให้ประมวลสรุปนำเสนอในรูปแบบของผังมโนทัศน์ ที่มีหัวข้อดังนี้

- ชื่อโครงการ, ชื่อกลุ่ม, ห้องเรียน หรือ ชื่อโรงเรียน
- วาดภาพระบายสี ประกอบโครงการ ที่แสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ เช่น มีตัวการ์ตูนเดินเรื่องที่เกี่ยวข้องกับโครงการ
- ปัญหาที่เลือกทำโครงการ
- สาเหตุของปัญหา
- เป้าหมาย (เชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ)
- ทางแก้ (วิธีการหรือกิจกรรม เรียงเป็นข้อ ๆ)
- หลักธรรม และ คำสอนในหลวง (แนวพระราชดำริ/พระราชดำรัส) ที่นำมาใช้

(ตัวอย่างใบงาน) ร่างโครงการคุณธรรม ขั้นต้น

๑. ชื่อโครงการ.....

ชื่อกลุ่ม โรงเรียน สพป./สพม.

๒. ที่มาและความสำคัญ (สภาพปัญหา / ที่มาของแนวคิด)

.....

.....

.....

.....

.....

๓. วัตถุประสงค์ของโครงการ

๓.๑ เพื่อ

.....

๓.๒ เพื่อ

.....

๓.๓ เพื่อ

..... ๔.

กลุ่มเป้าหมาย (ทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ)

.....

.....

.....

๕. วิธีการดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

๖. ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

.....

.....

.....

๗.งบประมาณและแหล่งที่มา

.....

.....

.....

๘.ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑.....

๒.....

๓.....

๙.หลักธรรมและพระราชดำริ

.....

.....

.....

.....

๑๐.กลุ่มเยาวชนผู้รับผิดชอบโครงการ

๑๐.๑

๑๐.๒

๑๐.๓

๑๐.๔

๑๐.๕

๑๐.๖

๑๐.๗

๑๐.๘

๑๐.๙.....

๑๐.๑๐

๑๑.ที่ปรึกษาโครงการ (พระสงฆ์, ครู/อาจารย์, ผู้บริหาร)

.....

.....

ภาคผนวก จ.

(ตัวอย่าง) ปฏิทินงาน ภายในโรงเรียน สำหรับครูที่ปรึกษา ใช้กำกับการทำงานโครงการของนักเรียน

คุณครูที่ปรึกษาโครงการ สามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้โครงการคุณธรรมขั้นต้น ให้มีระยะเวลาที่ต่อเนื่องภายใน ๑ ภาคการศึกษาได้ โดยจะใช้ระยะเวลาประมาณ ๓ เดือน ๑๒ สัปดาห์ โดยใช้เทคนิคการกระตุ้นและกำกับติดตามงาน ผ่านการโค้ชซึ่ง ด้วยปฏิทินงาน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สัปดาห์ที่ ๑	การสร้างทีม ตั้งกลุ่มผู้รับผิดชอบโครงการ หาข้อมูลเบื้องต้น อภิปรายปัญหากันในกลุ่ม เพื่อเลือกประเด็นทำโครงการ
สัปดาห์ที่ ๒	สืบค้นข้อมูล ผ่านการสังเกต การสำรวจ การทำแบบสอบถาม การสัมภาษณ์ การค้นคว้า ประชาพิจารณ์ การขอคำปรึกษาจากที่ปรึกษา ฯลฯ
สัปดาห์ที่ ๓	ประมวลข้อมูลเพื่อจัดทำผังมโนทัศน์และโครงร่างโครงการ (Plan)
สัปดาห์ที่ ๔	นำเสนอร่างโครงการ จัดงานตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ
สัปดาห์ที่ ๕ – ๗	การดำเนินงานระยะที่ ๑ (Do)
สัปดาห์ที่ ๘	ประชุมถอดบทเรียน ความก้าวหน้าโครงการระยะที่ ๑ (Check)
สัปดาห์ที่ ๙ – ๑๑	การดำเนินงานระยะที่ ๒ (Act)
สัปดาห์ที่ ๑๒	ประชุมถอดบทเรียน สรุปผล เพื่อรายงานความก้าวหน้าโครงการระยะที่ ๒ จัดทำ เอกสารและสื่อนำเสนอโครงการ เพื่อจัดเป็นนิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการ หรือจัดประกวดคัดเลือกโครงการเป็นตัวแทนของโรงเรียนไปสู่ระดับเขตพื้นที่

หมายเหตุ

- กระบวนการกลุ่มในสัปดาห์ที่ ๑ ที่ระดมความคิดเลือกประเด็นโครงการนั้น อาจใช้ตัวอย่างใบงานตอบคำถาม ๕ ข้อ และสรุปผังมโนทัศน์ เพื่อเริ่มต้นทำโครงการคุณธรรม ตามภาคผนวก จ. เป็นเครื่องมือ
- ร่างโครงการ และรายงานความก้าวหน้าโครงการ ในระดับโรงเรียนนั้น ควรทำเป็นแบบฟอร์มอย่างง่าย ดังตัวอย่างใบงานในภาคผนวก จ. เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการกรอกข้อมูลของนักเรียน สะดวกรวดเร็ว และไม่สิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ต่อเมื่อมีโครงการที่โดดเด่นเป็นตัวแทนไปประกวดในระดับเขตพื้นที่แล้วจึงค่อยทำรูปเล่มให้สมบูรณ์
- การจัดทำเอกสารและสื่อนำเสนอโครงการในสัปดาห์ที่ ๑๒ สามารถกำหนดเงื่อนไขให้ทำแบบง่าย ไม่สิ้นเปลือง ไม่จำเป็นต้องทำเป็นรูปเล่ม ๕ บท และรูปแบบการนำเสนออาจจัดทำให้รูปแบบงานมหกรรมความดี ที่บูรณาการศิลปะดนตรีกีฬากิจกรรมเชียร์พาเหรดเข้ามาสร้างสีสันให้กับงานเชิงคุณธรรมได้

ถ้าโครงการมีผลสำเร็จที่ดี ควรส่งเสริมให้ทำต่อเนื่องไปในภาคการศึกษาที่ ๒ ต่อไปอีก ซึ่งมักจะมีแนวโน้มที่สามารถขยายออกไปสู่ชุมชนได้อย่างกว้างขวางต่อไป และหากทำต่อเนื่องไปในปีที่ ๒, ๓,... ก็จะทำให้เกิดความเชี่ยวชาญและหยั่งรากลึกให้ประเด็นที่ทำโครงการนั้นๆ และจะถูกยกระดับไปสู่โครงการคุณธรรมระดับ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชน” ที่สามารถก่อเกิดการพัฒนาที่แท้จริงได้อย่างยั่งยืนสืบไป

ภาคผนวก จ.

๗๐ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์

“ประโยชน์สุขแห่งมหาชน”

ด้วยโครงการคุณธรรม ทั้งระบบ

ที่มาและความสำคัญ

เนื่องในมหามงคลวโรกาสที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๗๐ ปี และวาระครบรอบ ๑๐ ปี โครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อเครือข่ายวิถีพุทธ (กคพ.) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) และองค์กรภาคีต่างๆ ที่ได้ร่วมกันดำเนินงานโครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง” ต่อเนื่องมากว่า ๑๐ ปีที่ปีที่ ๑๑ จึงได้จัดให้มีกิจกรรมพิเศษ คือ “๗๐ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชน” ด้วยโครงการคุณธรรมทั้งระบบ” เพื่อขยายผลการเรียนรู้เชิงคุณภาพสู่โรงเรียนเป้าหมาย ด้วยการอบรมโครงการคุณธรรมทั้งระบบโรงเรียน ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้น คือ จัดให้นักเรียนแกนนำจากทุกห้อง ทุกชั้นเรียน อย่างน้อยห้องละ ๑ ทีมๆ ละ ๘-๑๐ คน มาเข้ารับการอบรมโครงการฯ กับวิทยากรส่วนกลาง เพื่อคิดริเริ่มและดำเนินงานโครงการคุณธรรม อย่างน้อย ๑ ห้อง ๑ โครงการ และจักมีการโค้ชซึ่งติดตามแบบกัลยาณมิตรอย่างต่อเนื่องต่อไป

นักเรียนแกนนำตัวแทนแต่ละห้องเรียนที่เข้ารับการอบรมนี้ นอกจากจะได้เรียนรู้โครงการคุณธรรมเชิงปฏิบัติการตั้งแต่เริ่มต้นแล้ว ยังได้มีการเรียนรู้หลักการประชาธิปไตยตามรอยปฐมบรมราชโองการ “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” ผ่านการพิจารณาพิจารณาโครงการและก่อตั้งคณะรัฐบาลเยาวชนอาสาสร้างประโยชน์สุขแห่งมหาชน หรือเรียกย่อๆ ว่า “รัฐบาลความดี” เพื่อบริหารจัดการโครงการคุณธรรมทั้งระบบต่อไป ด้วยหลักการธรรมาภิบาลประชาธิปไตยที่ว่า “ความดีเป็นของประชาชน บริหารจัดการโดยประชาชน เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชน” ซึ่งจะเป็เวทีตั้งศักยภาพและฝึกฝนคนรุ่นใหม่ ให้เป็นผู้นำที่มีคุณธรรมความรู้ความสามารถที่สามารถบริหารจัดการให้ความดีงอกงามในสถานศึกษาของตนเองด้วยตัวเยาวชนเอง ผ่านการทดลองเรียนรู้วิธีการที่จะบริหารจัดการโครงการคุณธรรมทั้งระบบให้ได้มีประสิทธิภาพสูงสุด อย่างต่อเนื่องต่อไป

กิจกรรมพิเศษ ๗๐ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติฯ นี้ ได้มีการเตรียมการมาตั้งแต่ปีการศึกษา ๒๕๕๘ เพื่อทดลองออกแบบและปรับปรุงหลักสูตรการอบรมมาโดยลำดับ ซึ่งที่ผ่านมาได้มีโรงเรียนต่างๆ สมัครเข้าร่วมกิจกรรมแล้วจำนวน ๒๖ โรงเรียน มีทั้งโรงเรียนที่มีความก้าวหน้า ตั้งแต่เพียงขั้นที่ ๑ จนถึงโรงเรียนที่มีพัฒนาการความก้าวหน้าสูงสุดถึงขั้นที่ ๕ จากทั้งหมด ๙ ชั้น กล่าวคือ

บันไดความสำเร็จ ๙ ชั้น โครงการคุณธรรมทั้งระบบ

- ๑) การอบรมนักเรียนแกนนำทุกห้องเรียนให้ริเริ่มและดำเนินการโครงการฯ (กระตุ้นนักเรียนต้นทาง)
- ๒) การอบรมโครงการคุณธรรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูที่ปรึกษาทุกห้องเรียน ให้สามารถเป็นที่ปรึกษาโครงการคุณธรรมได้อย่างเป็นกัลยาณมิตร (กระตุ้นครู ต้นทาง หรือ กลางทาง)
- ๓) คณะรัฐบาลเยาวชนอาสา ติดตามพัฒนาการและความก้าวหน้าโครงการคุณธรรมทั้งระบบโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง (ติดตามความก้าวหน้า ณ กลางทาง)
- ๔) คณะรัฐบาลเยาวชนอาสา จัดงานมหกรรมความดี ที่ประกอบด้วย นิทรรศการแลกเปลี่ยนเรียนรู้โครงการคุณธรรม กิจกรรมเชียร์ความดี และ กีฬาคุณธรรม (สรุปผลการเรียนรู้ ณ ปลายทาง)

- ๕) กิจกรรมเพิ่มทักษะประสบการณ์การ “โค้ชชิ่ง” ให้กับครูที่ปรึกษาโครงการงาน
- ๖) การส่งไม้ต่อให้เกิดวงรอบการเรียนรู้ปีที่ ๒ โดยคณะกรรมการเยาวชนอาสาฯ ชุดเดิม
- ๗) การเกิดขึ้นของโครงการคุณธรรมทั้งระบบโรงเรียนในวงรอบใหม่ปีที่ ๒
- ๘) การรับไม้ต่อของคณะกรรมการเยาวชนอาสาฯ ชุดใหม่ เพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการโครงการคุณธรรมทั้งระบบ ในปี ที่ ๒
- ๙) การอบรมเชิงลึกให้แก่ครูแกนนำที่ปรึกษาโครงการคุณธรรมของแต่ละโรงเรียน อย่างน้อย ๕ ท่านต่อ ๑ โรงเรียน เพื่อให้เข้าใจกระบวนการเรียนรู้โครงการคุณธรรมอย่างลึกซึ้งจนสามารถเป็นวิทยากรโค้ชชิ่งโครงการคุณธรรมได้ และเพื่อยกระดับให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้น

(ร่าง) กำหนดการกลาง (ขั้นที่ ๑)

การอบรมโครงการคุณธรรมทั้งระบบโรงเรียน

๗๐ โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชน”

โครงการพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง”

วันแรกของการอบรม

เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๐๗.๓๐ – ๐๘.๑๕	ลงทะเบียนรับรายงานตัวที่โรงเรียน	คณะครู / พี่เลี้ยง
๐๘.๑๕ – ๐๘.๓๐	ผู้แทนนักเรียน นำสวดมนต์บูชาพระรัตนตรัย / กราบพระอาจารย์ กล่าวคำมอบตัวเป็นศิษย์ - นำรายชื่อนักเรียนมอบถวายพระอาจารย์	พี่เลี้ยง นักเรียนแกนนำ
๐๘.๓๐ – ๐๙.๓๐	ปฐมนิเทศ / แนะนำพระวิทยากร / ธรรมเนียมทนายการ	พระวิทยากร
๐๙.๓๐ – ๑๐.๓๐	ความดีบันดาลใจ – คู่มือและตัวอย่างโครงการคุณธรรม	พระวิทยากร
๑๐.๓๐ – ๑๐.๔๕	พักเบรก	คณะครู / พี่เลี้ยง
๑๐.๔๕ – ๑๒.๐๐	Dhamma in Action ด้วยพลังเยาวชน ปฏิบัติการกลุ่ม คิทธิเริ่มโครงการคุณธรรม - ใบบานคำถาม 5 ข้อ	พระวิทยากร พี่เลี้ยง นักเรียน
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐	รับประทานอาหารกลางวัน / พักผ่อนอย่างมีสติ	พระวิทยากร
๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐	กระบวนการกลุ่มเรียนรู้โครงการคุณธรรม - ผังมโนทัศน์	พระวิทยากร
๑๔.๐๐ – ๑๕.๐๐	ผังเมืองแห่งความดี – ผู้นำเยาวชนอาสาสร้างประโยชน์สุข	พระวิทยากร
๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐	กระบวนการกลุ่มเรียนรู้โครงการคุณธรรม – ประชาพิจารณ์* และวางแผนงานการทำงานแต่ละเทอม – ปฏิทินงาน (คาบสุดท้ายของวัน) นักเรียนแกนนำ กลับไปที่ห้องเรียนของตนเอง เพื่อนำเสนอผังมโนทัศน์และแผนงานโครงการคุณธรรม เพื่อรับฟัง ข้อเสนอแนะต่างๆ จากครูที่ปรึกษาและเพื่อนนักเรียนในห้อง	ครูที่ปรึกษาแต่ละ ห้องเรียน นักเรียนทุกห้อง
๑๖.๐๐ - ๑๖.๓๐	สรุปกิจกรรม / เดินทางกลับ	พระวิทยากร

* ขอผู้บริหารได้ขอความร่วมมือจากครูที่ปรึกษาทุกห้องเรียน ได้ใช้เวลาคาบสุดท้ายของวันแรก เพื่อสร้างความมีส่วนร่วมแก่นักเรียนทุกห้องเรียนทั้งโรงเรียน ในการรับฟังและเสนอแนะโครงการคุณธรรมของห้องเรียนตนเอง

วันที่สองของการอบรม

เวลา	กิจกรรม	ผู้รับผิดชอบ
๐๘.๐๐ - ๐๘.๐๐	เตรียมพิธีเปิด และตั้งแถวจัดระเบียบงานตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการ กระบวนการกลุ่ม: เตรียมนำเสนอ – ทำประจำกลุ่ม	พี่เลี้ยง / ผู้นำเยาวชนอาสา
๐๘.๐๐ – ๐๘.๔๕	พิธีเปิดงาน “ก้าวแรก โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ ด้วยโครงการคุณธรรมทั้งระบบ” - ประธานในพิธีจตุรปูเทียบนุชาพระรัตนตรัย - นักเรียนผู้นำเยาวชนอาสาฯ นำกล่าวบูชาพระรัตนตรัย - เจ้าของโครงการหรือผู้นำเยาวชนอาสาฯ กล่าวรายงาน (ถ้ามี) - ประธานในพิธีกล่าวให้โอวาท และกล่าวเปิดโครงการ (ถ้ามี) - ประธานฝ่ายสงฆ์กล่าวสัมนโมทนียกถา (ถ้ามี) - ประธานเยี่ยมชมผังมโนทัศน์โครงการคุณธรรมของแต่ละห้องเรียน	พระวิทยากร
๐๘.๔๕ – ๑๑.๐๐	งาน “ตลาดนัดผังมโนทัศน์โครงการคุณธรรม” ** - ตลาดนัดโครงการคุณธรรม - โหวตโครงการในดวงใจ “ขอใจแลกความดี” (แต่ละกลุ่มหมุนเวียนไปพักเบรกเอง)	พระวิทยากร พี่เลี้ยง ครูที่ปรึกษา นักเรียน
๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐	รับประทานอาหารกลางวัน / พักผ่อนอย่างมีสติ	พระวิทยากร
๑๑.๐๐ – ๑๒.๐๐	โครงการในดวงใจ นำเสนอโครงการ – ตัวอย่างการใช้ซึ่งโครงการฯ	พระวิทยากร
๑๒.๐๐ – ๑๓.๐๐	สื่อสารความดี ตะติขัมปี – รักดีไม่โคดเดียว	
๑๓.๐๐ – ๑๔.๐๐	การก่อตั้งคณะรัฐบาลเยาวชนอาสา – เลือกตั้งนายกรัฐมนตรีเยาวชนอาสาฯ	พระวิทยากร
๑๔.๐๐ – ๑๔.๑๕	พักเบรก	คณะครู / พี่เลี้ยง
๑๔.๑๕ – ๑๕.๐๐	กิจกรรมถอดบทเรียน – นำเสนอผังเมืองแห่งความดี ตัวแทนกล่าวแสดงความรู้สึก – สรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ พิธีมอบเกียรติบัตร (ถ้ามี)	พระวิทยากร
๑๕.๐๐ – ๑๖.๐๐	พิธีปิด โดยคณะรัฐบาลเยาวชนอาสาสร้างประโยชน์สุขแห่งมหาชน - พระอาจารย์สรุปผลการเรียนรู้จากโจทย์พิธีปิด - ร่วมกันร้องเพลง “เริ่มด้วยช่วยกัน” “ทำความดีเพื่อความดี” - นายฯ นำบูชาพระรัตนตรัย - นายฯ นำกราบพระอาจารย์, กราบคุณครู, ขอบคุณพี่เลี้ยง - ร้องเพลง “สรรเสริญพระบารมี” - ดอกย้าพร้อมกัน “เยาวชนไทย ทำดี ถวายในหลวง” ๓ ครั้ง - เดินทางกลับบ้าน	พระวิทยากร

** ทางโรงเรียนสามารถประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้คณะครูและนักเรียนทั้งโรงเรียน ได้เข้าร่วมชมโครงการและร่วมโหวตโครงการในดวงใจ ตามความสมัครใจ

สิ่งที่โรงเรียนต้องจัดเตรียมสำหรับกระบวนการอบรม

๑. ใบงานคำถาม ๕ ข้อ ใบงานประชาพิจารณ์ ใบงานปฏิทินงาน และ/หรือ ใบงานการสำรวจข้อมูล (ถ้ามีเวลา) และ/หรือ แบบฟอร์มร่างโครงการคุณธรรมขั้นต้น (ถ้ามีเวลา) กลุ่มละ ๑ ชุด
๒. กระดาษแผ่นใหญ่ขนาด A0 หรือ A1 สำหรับวาดผังมโนทัศน์, สีชอล์ก-สีเมจิก (หรือสีอย่างอื่นที่สามารถจัดหาได้โดยสะดวก), กระดาษเปล่า A4 ใช้เป็นกระดาษทดสำหรับทดลองร่าง กลุ่มละ ๑ ชุด
๓. สติกเกอร์รูปหัวใจ สำหรับใช้ในกิจกรรมโหวต โครงการในดวงใจ (หากไม่มีรูปหัวใจ ให้ปรับใช้สติกเกอร์รูปอย่างอื่นแทนก็ได้) จำนวนอย่างน้อย ให้เพียงพอต่อการแจกนักเรียนคนละ ๑ ดวง (หากมีมาก แจกมากกว่านี้ก็ได้)
๔. ทีมพี่เลี้ยงอาสา ช่วยอำนวยความสะดวกในการอบรม จำนวน ๕-๑๐ คน (ตามสถานการณ์)
๕. อุปกรณ์โปรเจกเตอร์และคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊ก ที่สามารถใช้ฉายสื่อวิดีโอได้ชัดเจน
๖. อื่นๆ หากมีการประสานงานเพื่อปรับเพิ่มกำหนดการให้เหมาะสมกับโรงเรียนนั้นๆ ตามกรณี

หมายเหตุ

- กำหนดการนี้เป็นเพียงร่างกำหนดการกลาง สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์จริงของโรงเรียนนั้นๆ ซึ่งทางโรงเรียนสามารถติดต่อประสานงานมาล่วงหน้า เพื่อหารือการปรับกำหนดการได้ก่อน
- โรงเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาไม่สามารถพึ่งพาตนเองทางงบประมาณได้ ทาง กคพ. ให้โอกาสแก่โรงเรียนนั้นๆ ทำเรื่องขอทุนสนับสนุนการอบรมได้ตามความจำเป็น โดยทำเรื่องส่งมาที่อีเมล moralproject@gmail.com
- ผู้ประสานงาน พระวชิระ สุภาโส โทร. ๐๕๘ ๕๑๕ ๑๖๖๕ และนางสาวปัญจวรรณ ยารังษี โทร. ๐๕๔ ๑๕๗ ๗๕๓๓ อีเมล p_arn_pn@hotmail.com

www.moralproject.net

ใบสมัคร

โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์

“ประโยชน์สุขแห่งมหาชน”

ด้วยโครงการคุณธรรมทั้งระบบ

๑. ชื่อโรงเรียน _____
ที่ตั้ง _____
สังกัด สพป./สพม. _____
โทรศัพท์ _____ โทรสาร _____ e-mail: _____
มีจำนวนครูทั้งสิ้น _____ คน แบ่งเป็นครูประจำการ _____ คน ครูอัตราจ้าง _____ คน
มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น _____ คน แบ่งเป็นนักเรียนชาย _____ คน นักเรียนหญิง _____ คน
มีจำนวนห้องเรียนทั้งสิ้น _____ ห้อง แบ่งเป็น ม.ต้น _____ ห้อง ม.ปลาย _____ ห้อง
ดังนี้ ม.๑ _____ ห้อง ม.๒ _____ ห้อง ม.๓ _____ ห้อง ม.๔ _____ ห้อง ม.๕ _____ ห้อง ม.๖ _____ ห้อง
คติพจน์ / คำขวัญ / คุณธรรมสำคัญ ประจำโรงเรียน (ถ้ามี) _____

บริบทของโรงเรียน ที่ต้องการให้ข้อมูลเพิ่มเติม _____

๒. พระสงฆ์ที่ปรึกษา ชื่อ-ฉายา _____ วัด _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
ผู้บริหารที่ปรึกษา ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
ครูผู้รับผิดชอบคนที่ ๑ ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
ครูผู้รับผิดชอบคนที่ ๒ ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____
ครูผู้รับผิดชอบคนที่ ๓ ชื่อ-นามสกุล _____ ตำแหน่ง _____
โทรศัพท์ _____ มือถือ _____ e-mail: _____

มีความยินดีเข้าร่วมกระบวนการอบรมและพัฒนาโครงการคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ ทั้งระบบโรงเรียน เพื่อพัฒนาเชิงคุณภาพอย่างแท้จริงสู่การยกระดับเป็น โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติ ๗๐ ปีแห่งการครองราชย์ “ประโยชน์สุขแห่งมหาชน” โดยให้คำมั่นว่าจะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงและต่อเนื่องสืบต่อไป
ความต้องการอบรมโครงการคุณธรรมทั้งระบบโรงเรียน ในระยะเริ่มต้น ดังนี้

- ครูทั้งระบบโรงเรียน อบรมกระบวนการเรียนรู้โครงการคุณธรรม เพื่อเป็นครูที่ปรึกษาโครงการฯ อย่างเป็นกัลยาณมิตร หลักสูตร ๑ วัน (อย่างน้อย ๘๐ % ของจำนวนครูทั้งหมด เข้ารับการอบรม)
- นักเรียนทั้งระบบโรงเรียน อบรมกระบวนการเรียนรู้โครงการคุณธรรม หลักสูตร ๒ วัน ไป-กลับ (ไม่พักค้าง) (นักเรียนแกนนำจากทุกห้อง ทุกชั้นเรียน อย่างน้อยห้องละ ๑ ทีมๆ ละ ๘-๑๐ คน)

ลงชื่อ

(.....)

ผู้อำนวยการโรงเรียน

...../...../.....

คณะที่ปรึกษา โครงการพัฒนาโครงการงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

๑. พระอาจารย์ชยสาโรภิกขุ อดีตเจ้าอาวาสวัดป่านานาชาติ
๒. พระมหาวิชาญ สุชีวานนท์ หัวหน้าพระวิทยากร มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วัดยานนาวา
๓. พระสังคม ธนปญโญ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนปทุมทะเลย์มหาวิซชาลัย มาบเอื้อง จังหวัดชลบุรี
๔. พระครูสุพรหมธรรมมาภิวัฒน์(สรยุทธ์ ชยปญโญ) เจ้าอาวาสวัดพระบรมธาตุดอยผาส้ม จังหวัดเชียงใหม่
๕. ศาสตราจารย์กิตติคุณ สุมน อมรวิวัฒน์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา และที่ปรึกษาธรรมอาสาสมัครฝ่ายวิชาการ
๖. รองศาสตราจารย์บุญนำ ทานสัมฤทธิ์ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ร่วมก่อตั้งโรงเรียนวิถิพุทธ
๗. คุณหญิงกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา ผู้ทรงคุณวุฒิ และอดีตเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ
๘. รศ.ประภาภัทร นิยม อธิการบดีสถาบันอาศรมศิลป์ อดีตที่ปรึกษารัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการ ผู้ก่อตั้งโรงเรียนรุ่งอรุณ เจริญญิก กคพ.
๙. นายการุณ สกุลประดิษฐ์ เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
๑๐. นายพิธาน พื้นทอง ผู้อำนวยการสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ.
๑๑. นางบุบผาสวัสดิ์ รัชชตาตะนันท์ ผู้บริหารโรงเรียนทอสี และเครือข่าย ๓ ประสาน ร.ร.วิถิพุทธ
๑๒. นางสาวอนินทิดา ไปชะเกษณะ ผู้บริหารโรงเรียนสยามสามไตรและเครือข่าย ๓ ประสาน ร.ร.วิถิพุทธ
๑๓. ผศ.ดร.ไพรัช สู่แสนสุข อาจารย์วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

คณะกรรมการกลาง โครงการพัฒนาโครงการงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

๑. พระมหาพงษ์นรินทร์ ฐิตวิโส ประธาน กคพ. และประธานโครงการฯ วัดสุทัศน์เทพวราราม ราชวรมหาวิหาร
๒. พระครูสังฆรักษ์ปริษา ฐิตญาโณ กรรมการฝ่ายประเมินโครงการฯ วัดเทวราชกุญชร กรุงเทพฯ
๓. พระมหานพดล ธมมานนุโท กรรมการฝ่ายประเมินโครงการฯ มจร. วัดละหาร จังหวัดนนทบุรี
๔. พระมหาประยงค์ศักดิ์ มหาบุญญาภิบาล กรรมการฝ่ายประเมินโครงการฯ วัดชัยฉิมพลี กรุงเทพฯ
๕. พระวันดี จนทปญโญ กรรมการฝ่ายประเมินโครงการฯ วัดพระงาม จังหวัดนครปฐม
๖. พระวชิระ สุภาโส กรรมการฝ่ายกิจกรรมค่าย วัดเทวีวรญาติ กรุงเทพฯ
๗. พระวินัย สิริวิฑฒโน กรรมการ เลขาธิการกลุ่มเสขิชยธรรม วัดระฆังโฆสิตาราม กรุงเทพฯ
๘. นางสาวสุชมาล มลิวัลย์ กรรมการ ผู้แทนศูนย์คุณธรรม
๙. นายพิสุทธิ เกียรียงบูรพา กรรมการ ศิลปินธรรมะบันเทิง กลุ่มเรียนเชิญผู้มีจิตศรัทธา ธรรมอาสา กคพ.
๑๐. นายฉัตรชัย เชื้อรามัญ กรรมการ ขบวนการตาสืบประรด ธรรมอาสา กคพ.
๑๑. ดร.บรรเจอดพร สู่แสนสุข ผู้แทนสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ. เลขาธิการ กคพ.
๑๒. นางโชติกา นิตยนันท์ ผู้ประสานงานมูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ ผู้ช่วยเลขาธิการ กคพ.
๑๓. นางสาวปัญจวรรณ ยารังษี ผู้ประสานงานโครงการฯ ธรรมอาสา กคพ.

กลุ่มกัลยาณมิตรเพื่อการเครือข่ายวิถิพุทธ (กคพ.)

ศูนย์ประสานงานการประกวดโครงการงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ

โครงการโรงเรียนวิถิพุทธ (ดร.บรรเจอดพร)

สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สพฐ.

กระทรวงศึกษาธิการ กทม. ๑๐๓๐๐

โทร. ๐๒-๒๕๐-๕๕๖๐ โทรสาร ๐๒-๒๕๕-๕๕๗๗

อีเมล moralproject@gmail.com

ศูนย์ประสานงานด้านการเงินและบัญชี

มูลนิธิโรงเรียนรุ่งอรุณ (คุณโชติกา)

๘/๙ หมู่๕ ซอย๓๓ ถ.พระราม๒ แขวงท่าข้าม

เขตบางขุนเทียน กรุงเทพฯ ๑๐๑๕๐

โทร. ๐๒-๘๔๐-๒๕๐๑-๔, ๐๘๓ ๐๖๘ ๒๗๑๒

โทรสาร. ๐๒-๘๗๐-๗๕๑๔

Website โครงการประกวดโครงการงานคุณธรรมเฉลิมพระเกียรติ: <http://www.moralproject.net>

<http://www.facebook.com/moralprojectpag>

